

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ
SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/5, 6, 8, 22, 58)
TUTANAK DERGİSİ**

**1'inci Toplantı
19 Ekim 2023 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

3

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

5

1.- Komisyon Başkanı İsmail Emrah Karayel'in, Komisyonun bugünkü gündemine ve 17 Ekim 2023 tarihli toplantıda İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca alınan karara ilişkin açıklaması

5:6

III.- SUNUMLAR

6

1.- Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Mustafa Altuğ Atalay'ın, balıkçılık ve su ürünleri sektörünün ülkemizdeki durumu, Genel Müdürlük olarak bu sektörde yaptıkları ve yapacakları çalışmalar ile sektörün güçlü ve zayıf yönleri hakkında sunumu

6:43

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

43

A) GÖRÜŞMELER

43:49

1.- Komisyonun çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine, Komisyona davet edileceklerin tespitine, saha çalışmalarına ve haftaya yapılacak toplantıya ilişkin görüşme

43:49

**BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE YAŞANAN SORUNLARIN
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU 10/5, 6, 8, 22, 58)**

**1'inci Toplantı
19 Ekim 2023 Perşembe**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 13.04'te açıldı.

Komisyon Başkanı İsmail Emrah Karayel, Komisyonun bugünkü gündemine ve 17 Ekim 2023 tarihli toplantıda İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca alınan karara ilişkin açıklama yaptı.

Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Mustafa Altuğ Atalay tarafından, balıkçılık ve su ürünleri sektörünün ülkemizdeki durumu, Genel Müdürlük olarak bu sektörde yaptıkları ve yapacakları çalışmalar ile sektörün güçlü ve zayıf yönleri hakkında sunum yapıldı.

Komisyonun çalışma takvimine, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine, Komisyona davet edileceklerin tespitine, saha çalışmalarına ve haftaya yapılacak toplantıya ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 16.30'da toplantıya son verildi.

19 Ekim 2023 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.04

BAŞKAN: İsmail Emrah KARAYEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Barış KARADENİZ (Sinop)

KÂTİP: Hilmi DURGUN (Antalya)

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Saygıdeğer milletvekilleri, Bakanlığımızın güzide bürokratları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı İsmail Emrah Karayel'in, Komisyonun bugünkü gündemine ve 17 Ekim 2023 tarihli toplantıda İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca alınan karara ilişkin açıklaması

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Komisyonumuzun, Komisyon Başkanı, Başkan Vekili, Sözcü ve Kâtibinin seçimi gündemli geçen toplantısının ardından, çalışma takviminin belirleneceği ve Bakanlığımızın ilgili bürokratlarını dinleyeceğimiz ilk toplantısını açıyorum.

Gündemimize geçmeden önce sizlere bir hususu hatırlatmak istiyorum: Bildiğiniz gibi, 17 Ekim 2023 tarihli toplantımızda Komisyonumuzun Genel Kurul toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca Başkanlık Divanından izin istenmesi yönünde karar almıştık. Buna göre, Komisyonumuzun toplantılarında bulunacak üyelerimiz Genel Kurul çalışmalarında var görünecektir, bunu bilginize sunuyorum.

Komisyonumuzun adından da anlaşılacağı üzere burada bulunmamızın en önemli sebebi elbette balıkçılık ve su ürünleri sektöründe yaşanan sorunlara çözümler bulmaktır. Ancak inanıyorum ki Komisyon çatısı altında toplanmamızın bir nedeni de Komisyonumuzun üyesi her bir milletvekilimizin suyla, balıkçılıkla ve su ürünleriyle bir gönül bağı olmasıdır. İşte bu gönül bağı sebebiyle her birimiz bu sektörün daha iyi yerlere gelmesi için çalışıp çabalıyoruz. Eminim ki her birimizin de sektöre dair çeşitli görüşleri ve önerileri bulunuyor. Bu görüşleri dinlemek için buradayız, Komisyonumuz toplanmış bulunuyor.

Zamanımızı etkin kullanabilmek amacıyla, öncelikle, isterseniz değerli bürokratlarımıza, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün Değerli Genel Müdürüne ve bürokratlarına söz verebiliriz. Bu anlamda, ilk önce, uygulayıcı konumunda bulunan Su Ürünleri Genel Müdürünün bize yapacağı sunumu dinleyip Bakanlık gözünden su ürünleri meselelerine bir bakmak uygun olur diye düşünüyorum.

Daha sonra, değerli bürokratlarımız milletvekillerimizin konuyla ilgili görüşlerine ve varsa sorularına cevap vermek üzere bizleri bilgilendirebilir. Onun ardından Komisyonumuzun çalışmalarına, planlandığı üzere, bir yol haritası çizmek üzere devam edebiliriz. Bu anlamda, 27'nci Dönemin sonundaki Komisyon da bürokratlarımız yine bu sunumların benzerlerini yapmışlardı, her birimize de bu sunumun basılı versiyonu da dağıtılmış oldu, bu anlamda yakından da takip edebiliriz.

Değerli Genel Müdürüm, değerli bürokratlarımız; hoş geldiniz.

Ben size isimleri aktarmış olayım: Genel Müdürlüğümüzden Doktor Mustafa Altuğ Atalay, Tarım ve Orman Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü; Mehmet Nuri Yılmaz, Genel Müdür Yardımcısı; Doçent Doktor Mahir Kanyılmaz, Daire Başkanı; Melih Er, Daire Başkanı.

Kendilerine bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Sunumunuzdan sonra milletvekillerimizin görüşlerini alarak, soruları varsa onları alarak devam edeceğiz.

Şimdi sözü size bırakıyoruz.

Buyurun Sayın Atalay.

III.- SUNUMLAR

1.- Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Mustafa Altuğ Atalay'ın, balıkçılık ve su ürünleri sektörünün ülkemizdeki durumu, Genel Müdürlük olarak bu sektörde yaptıkları ve yapacakları çalışmalar ile sektörün güçlü ve zayıf yönleri hakkında sunumu

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü olarak bu Komisyonun kurulmasından son derece memnun olduğumuzu belirtiyor ve çok büyük fayda sağlayacağını biliyoruz. Bunun için bütün samimiyetimizle bütün bilgilerimizi olduğu gibi Komisyonunuza aktarmaktan da onur duyuyoruz.

Sayın Başkanım, eğer münasip görürseniz, su ürünleri farklı bir alan olduğu için görsel tanıtmakta fayda oluyor. Genel Müdürlüğümüzün kısa bir tanıtım videosu vardı, müsaade ederseniz onu tanıtır isek, onunla başlar isek belki görsel olarak bazı terimleri ve görüntüleri hatırlamanın da faydası olur diye düşünüyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Tabii, buyurun.

(Video gösterimi yapıldı)

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ediyoruz sunumdan önce değerli Genel Müdürüm.

Daire Başkanı Doktor Levent Sevimli de Genel Müdürlüğümüzden bize katıldı, onun da ismini buradan bir kez daha zikretmiş olalım.

Basın mensuplarımıza da görüntü aldıysa teşekkür edebiliriz.

Buyurun.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Başkanım, değerli vekillerim; avcılık üzerine odaklandık ama bir bu kadar da yetiştiricilik var, onu da önümüzdeki slaytlarda sizlere aktaracağım.

Efendim, genel olarak biz denizlerimize baktığımızda ortadaki resim gibi aslında güzel bir mavilik, güzel bir manzara görürüz; yüzen tekneler, gemiler ve kıyıda insanlar ama o maviğin altını bir profile kestiğimiz zaman tamamen bir ekosistem bulunuyor. Bu ekosistem belki karada gördüğümüzden çok daha fazla tür çeşitliliğine sahip, çok daha hassas, çok daha kırılgan ama biz o kısmı görmüyoruz ama bizim önemli çalışma alanlarımızdan bir tanesi o alanın da korunması ve sürdürülebilir kullanılması. Bunun haricinde, Genel Müdürlüğün konu alanları arasında, yaptığımız işler arasında, alg yetiştiriciliği, kara salyangozu yetiştiriciliği, sülük yetiştiriciliği -bugün tıpta kullanılan- kurbağa yetiştiriciliği gibi pek çok alanda da çalışmalarımız devam etmektedir. Su kaynaklarımıza bakarsak, bunların tamamında aslında bir şekilde üretim yapılma imkânı var.

3 tarafımız denizlerle çevrili; Karadeniz son derece bereketli ve geniş bir alanda avcılık yapma imkânı sunuyor bize, yetiştiricilikte de son yıllarda büyük bir hızla geliyor; Marmara Denizi küçük iç denizimiz, son derece kırılğan, 2 tane boğazla bağlanmış, o boğazları kapatırsak aslında “göl” diyebileceğimiz, uçakla baktığımız zaman son derece küçük bir deniz ama verimlilik bakımından, balık verimliliği bakımından incelediğinizde balıkçılığımızın neredeyse yüzde 11’i -yüzde 12’sine yaklaşıyor- Marmara Denizi’nden yapıyor; Ege -şu anda haritada mavi vatan olarak- diğer adalarla baktığımız zaman aslında geniş gibi gözüküyor ama doğrudan bizim kendi kara sularımıza bakarsak ince bir avcılık hattımız var, dönem dönem uluslararası sulara da çıkardığımız oluyor ama bire bir avcılık yaptığımız bölge son derece az; Akdeniz’de avcılık yapabildiğimiz alan son derece geniş, tür çeşitliliği de fazla fakat balıkçılık açısından aslında “çöl” diyebileceğimiz, son derece kaliteli ama tek tek avlanan balıkların olduğu, sürü oluşturan balıkların olmadığı bir deniz, dolayısıyla verimliliği bizim açımızdan düşük olan bir deniz.

Barajlarımız var, doğal göllerimiz -200- var, her sene yapay barajlarımız artıyor, gölet sayımız artıyor ve bu bölgelerdeki yetiştiricilik ve biyoçeşitlilik de artıyor. Denizlerimizde yaklaşık 530 ayrı türde balık var, iç sularımızda 380 tür var, ticari avcılıkta söz konusu tür sayısı da yaklaşık 100’dür; uzun yıllardır da bu rakamlarda azalma yoktur.

Genel Müdürlüğün görevleri arasında biraz önce bahsettiğim o profili korumak temel görevimiz olmakla birlikte o profilin içindeki canlılardan hem gıda olarak hem ekonomiye kazandırmak da ayrı bir sorumluluğumuzdur. Su ürünleri avcılığını, yetiştiriciliğini ve bunlarla ilgili tüm ruhsatları -yani sportif avcılık yapacaksanız onunla da ilgili ruhsatları- yapmak, vermek, 81 ildeki il ve ilçe müdürlüklerimizle birlikte bizim görevlerimiz arasında. Bunun haricinde kıyı yapılarını, balıkçı barınaklarını denetliyoruz; destekleme veriyoruz ve veri toplama son derece önemli bir husustur balıkçılıkta. Neden? Çünkü balıkçılığı veriyle ancak idare edebilirsiniz, veriyle yönetirsiniz; ne kadar hamsi yakaladınız, ne kadar palamut yakaladınız, bunlara ne kadar, nerede sınır getireceksiniz? Bunlar da önemli bir alandır, bunlar çalışma alanımız.

Su ürünleri halkımızın bir defa sağlıklı besin ihtiyacını sağlamada önemli bir sektör. “Sağlıklı mı?” dersiniz buradan rahat bir şekilde söyleyebiliyorum ki hem avcılık ürünlerimiz hem yetiştiricilik ürünlerimiz sağlıklıdır; hiç bunda tereddüdümüz yok; çok nadir istisnai bazı durumlar olabiliyor ama yüzde 99,9’u sağlıklı ve her zaman yenilebilir durumdadır. Gıda arz güvenliğine son derece önemli katkılar verir, neredeyse her yıl 1 milyon ton civarında -kayda girmeyenlerle birlikte- birinci sınıf eti halkımıza sunuyor bu sektör.

İstihdam konusunda neredeyse 250 bin civarında dolaylı veya dolaysız vatandaşımız bu alandan ekmek yiyor, kırsal kalkınmada son derece önemli. Ekonomik katkıda, zaten her balıkçı tekmemizin, balık çiftliğinin ne kadar büyük istihdam oluşturduğunu hep beraber görüyoruz, biliyoruz; neredeyse 2 milyar dolara yaklaşan bir ihracat hacmimiz oluştu.

Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün kısaca yapısından bahsedecek olursak; 1 Genel Müdür, 2 Genel Müdür Yardımcısı, 5 de Daire Başkanı var. Bakanlığın en küçük birimlerinden bir tanesi ama en etkin birimlerinden bir tanesi olduğunu da söyleyebiliriz. Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü 1971 yılında kurulmuş, 1982’de kapatılmış, 2011’de tekrar kurulmuş bir genel müdürlüktür.

Su ürünleri üretimi hepimizin de bildiği gibi “avcılık” ve “yetiştiricilik” olmak üzere bütün dünyada yapılıyor. Ülkemizde de her ikisi de farklı farklı branşlarda... Hani “avcılık” dediğimiz zaman içine troldür, gırgırdır, uzatma ağları, paraketeler, yüzlerce çeşit alan giriyor; yetiştiricilikte de aynı

ama bununla birlikte sucul biyoçeşitliliği de korumamız gerekiyor. Bir hamsinin önümüzdeki sene nasıl olacağını, ne miktarda olacağını planktonları görerek ancak bilebiliyoruz. Zooplankton miktarını, fitoplankton miktarını bilirsek balığın nasıl olacağını bulabiliyoruz.

Burada otlar gözüküyor aşağıdaki resimde, aslında onlar “deniz çayırı” diye geçiyor. Son derece önemli karbon yutak alanlarıdır, son derece önemli ekolojik göreve sahip canlılardır. Hani “yosun” dediğimiz şeyler aslında denizin yaşaması hatta denizin yaşamasından ziyade, okyanuslara baktığımız zaman hep büyük bir alanı kapsıyor ve düşünürüz ki atmosferimizdeki oksijenin büyük bir bölümü ormanlar tarafından sağlanıyor; ormanların katkısı çok büyüktür ama en az yüzde 50 civarında -hatta bunun yüzde 80’e vardığı söyleniyor- denizlerden ve okyanuslardan üretilen oksijenin atmosfere büyük bir katkı sağladığı da bilim insanları tarafından ortaya konulmuş.

Avcılık ve yetiştiricilik, dünyada neredeyse yüzde 50-50 dengeye ulaştı. Neden? Bütün dünya bilim insanları söylüyor ki artık avcılıktan daha fazla ürün elde etme imkânınız yok. Dolayısıyla yetiştiriciliğe odaklanmanız gerekiyor. Yetiştiricilikte de sürdürülebilir -avcılıkta olduğu gibi- olması son derece önemli. 182 milyon ton balık üretiliyor, bunun yüzde 50’si avcılıktan, yüzde 50’si yetiştiricilikten. 2021’de -gene FAO’yla eşit olsun diye 2021’i aldık ama bizim aslında 2022 ve 2023 verilerimiz de var- yaklaşık 800 bin ton balık üretimimiz var, bunun yüzde 58-59’u yetiştiricilikten, diğer kısmı ise avcılıktan geliyor.

Bu grafik 2000 yılından beri ülkemizdeki balık üretimini aslında bize gösteriyor. 2022 yılındaki balık üretimi aslında rekor seviyede yani tüm tarihlerin en yüksek üretimi oldu, 850 bin ton balık üretildi, bunun 515 bin tonu yetiştiricilikten, 335 bin tonu ise avcılıktan elde edildi. Burada görüldüğü üzere aslında yetiştiricilik büyük bir hızla artarken avcılık son yıllarda sabit bir seyir gütse de geçmişe oranla daha azaldığını da görüyoruz, biliyoruz. Bunu durdurmak için de elimizden geleni yapıyoruz ve durdurmanın aslında başarıldığı da söylenebilir çünkü eğer tekneleri boş bırakırsak, denetimi azaltırsak bu avcılık miktarımız büyük bir hızla 500 bin tona çıkacaktır, üç beş sene bu 500 bin, 600 bin, 700 bin tonları bulacaktır ama arkasından tamamen bir çöküş olacağı için 300 bin ile 500 bin ton arasında sınırda tutmaya gayret ediyoruz.

İhracatımız son derece önemli. 2008’lerde ilk 2023 hedefi konulduğu zaman Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü’nün ihracat hedefi 400 bin ton balık üretmek ve 1 milyar dolar ihracat yapmaktı, bugün o hedefi 2019’da yakaladık; bugünkü hedefimiz 2 milyar dolar, 2 milyar doları da yakalamak için bütün gayretimizi gösteriyoruz. İthalatımız da yaklaşık 313 milyon dolar, yaklaşık 1,3 milyar dolar artı veriyor balık ihracatımız yani net ihracatçı bir ülkeyiz.

Kendimize yeterlilik oranımız yaklaşık yüzde 120 oranında gözüküyor. Bu da ülkemizin aslında kendine yeterli olduğunu gösteriyor.

Kişi başı tüketimde istediğimiz oranda değiliz ama 2016 yılından itibaren baktığımızda kişi başı balık tüketimini 5,5’lerden 7,5’lara çıkarmaya gayret ettik ve bir şekilde sağlandı. Bunun az olmasının farklı nedenleri var. Birinci olarak kültürel olarak balıktan uzağız. Bu oran kıyı bölgelerine geçtiğimiz zaman 30 kilogramların üzerine çıkıyor ama İç Anadolu’ya, Doğu Anadolu’ya doğru kaydıkça da bu sefer gramla ölçülmeye başlıyor. Yaptığımız anketlerde de bunları görüyoruz. “Avrupa’da ne kadar?” dersiniz kişi başına balık tüketimi 24 kilogramları buluyor, dünya ortalaması da 14 kilogramın üzerinde yani biz dünya ortalamasının yarısını yiyoruz.

AB ülkeleri arasında iç sularda avcılıkta rekor olarak 1’inci sıradayız, uzun yıllardır en fazla avcılık yapan ülke biziz; denizlerde ise 5’inci sıradayız.

Avcılık kontrolüne gelince, bizim arkadaşlarımız denizlerde ve iç sularda, balıkçı gemilerinde, balıkçı hallerinde, karaya çıkış noktalarında, balıkçı barınaklarında, perakende satış yerlerinde, soğuk hava depolarında ve kara yollarında -yani trafik polisi gibi yol kesip kamyonların üzerinde- taşınan balıkları kontrol ediyoruz. Bunların denetimi, etkinliğimizi arttıran, bizim için önemli bir faktör. Teknelerimiz var, Sahil Güvenlik, Jandarma, daha doğrusu İçişleri Bakanlığı önemli bir partnerimiz.

Sürdürülebilir balıkçılık için bir defa bütün bu mücadelelerimizi yaparken kuralları da düzenlemek gerekiyor, çağa göre kurallarımızı dört yılda bir tebliğlerle değiştiriyoruz. Pek çok türe kota getiriyoruz; kota yeni bir sistem dünyada uygulanan, bu örnekleri biz de getiriyoruz. Kaçak avlanan ve ruhsatsız gemiler -biraz sonra biraz daha detaylı bahsedeceğim ama- ülkemizdeki en büyük problemlerden bir tanesiydi. Bunun için Gazi Meclisimize çok teşekkür ediyoruz, 2020 yılında çıkan kanun güncellemesiyle birlikte neredeyse 600'e yakın kaçak avcılık yapan tekneyi yakaladık ve görüyorsunuz, parçaladık; iyi durumda olanları da üniversiteye veya kamu kurumlarına bağışlıyoruz. Hâlâ yakaladığımız tekneler oluyor, bu balıkçılar da... Aslında "balıkçı" dememek gerekiyor bunlara. Bu kaçakçılar da son derece sinirli ve agresif bir şekilde hem Bakanlığımıza hem tüm siyasilerimize saldırıyorlar. Haklılık payları ne kadar dersiniz? Sıfır. Onu da vicdanen çok rahat bir şekilde söyleyebiliyoruz.

Peki, biz avcılık kurallarını nasıl belirliyoruz? Kanundan aldığımız yetkiyle yönetmeliğimiz var; yönetmeliğimizden aldığımız yetkiyle de dört yılda bir tebliğler çıkarıyoruz. Eğer dört yıl içerisinde şartlarda değişen bir durum var ise olağanüstü bir durumdur ve gerekirse dört yıl dolmadan bu tebliğlerde değişiklik yapabiliyoruz ama genel olarak tebliğlerimiz dört yılda bir çıkar; 2020 yılında çıkardık, 2024 yılında yeni tebliğimiz çıkacak. Geçtiğimiz ayın başında yani bu ayın başında bir link burada da gözüktüyor, tıkladığımız zaman hemen biz de müracaat edebiliriz. Eğer tebliğde bir değişiklik yapmak istiyorsanız veya bir öneriniz varsa bu linke tıkladığınızda elektronik ortamda bize götüştünüz düşüyor. Kime açık? 85 milyon vatandaşımıza açık hatta dışarıdan, başka ülke vatandaşları bile bize bu konularda tavsiyeler gönderebiliyorlar. Cami derneklerinden tutun Hiç akla gelmeyecek pek çok sivil toplum örgütüne kadar görüşleri alıyoruz, değerlendiriyoruz, bunları bir şekilde öncelik sırasına göre yerleştiriyoruz. Bazısı diyor ki mesela "Marmara'da trol avcılığını serbest bırakın." Kanunla yasaklamış Meclisimiz, bunu değiştirmek mümkün değil, dolayısıyla eliyoruz. Kurumlardan gelenleri öne çıkarıyoruz. Balıkçılarla, belki 500 balıkçının, 600 balıkçının katıldığı, gene canlı yayında herkese açık balıkçılık istişare toplantısı yapıyoruz; herkes açık bir ortamda bize fikirlerini söylüyor, onları tartışıyoruz. Sonra Danışma Kurulumuz var, hem balıkçılar hem akademisyenler hem de bürokratlardan oluşan bir kurul; ardından Bilimsel ve Teknik Tavsiye Kurulu oluşturduk; bu Bilimsel ve Teknik Tavsiye Kurulu buraya kadar gelen görüşleri tekrar bilimsel açıdan değerlendiriyor, sonra tebliğ düzenleniyor, Bakanın görüşüne sunuluyor, hepsi ayrı ayrı anlatıyor ve eğer uygun görülürse -veya görüldüğü şekliyle de- dört yıl geçerli olacak avcılık kurallarımız bu şekilde kitaplara basılıyor ve bütün kurallar bu şekilde uygulanıyor. Bunun bildirimlerini de hem sosyal medyadan hem de diğer ortamlarda yapıyoruz.

Bu grafik aslında son derece önemli bir grafik. Baktığımız zaman 1978'den sonra avcılığımızda hızlı bir artış oluyor, gemi sayımızda ve aslında avlanan miktarda da oluyor. 1970'lerin ortasına kadar atadan kalma takalarla avcılık yapılırken, 70'ler ile 2002 yılı arası teknelerde modernizasyon başlıyor yani motor güçleri artıyor, özellikle 90'lı yıllardan sonra ruhsatlar serbest bırakılıyor -90'dan 2002 yılına kadar- ve av gücümüz, denizlerimizde olan balık miktarından çok daha fazlasını yakalayabilecek bir kapasiteye ulaşıyor. Özellikle 2002 yılına kadar gelişen teknolojiyle; radarların, vinçlerin, trollerin, gırgırların büyümesiyle birlikte denizlerimizin verebileceği balık miktarının çok çok üzerinde bir kapasiteye ulaşıyoruz. 2002 yılında bir kural getiriliyor; artık bundan sonra yeni balıkçı teknesi ruhsatı vermek yasaklanıyor ve durduruluyor. 2002 yılından bugüne kadar bir tane yeni ruhsat verilmiş değildir

hatta Bakanlık verilmiş ruhsatları ve tekneleri almak için balıkçıya para ödemiş, o tekneleri almış, Makine Kimyada da parçalamıştır, ruhsatlarını da iptal etmiştir. Bugünkü kapasitemiz yine son derece yüksek reislerin avlanma kabiliyetleriyle birlikte gemilerin teknolojileri muazzam bir potansiyel oluşturmuştur, milyonlarca ton balık avlayabilecek kapasiteye sahibiz.

Bu slaytta ise; dünyadaki rakamlar neredeyse bire bir dünyayla birlikte bizde de paralellik gösteriyor; sadece 60 ton değil de bizde 61 ton ama dünyada bundan otuz yıl önce tekne başına düşen balık miktarı 61,9 ton iken 2022’de 21,5 ton. Bu bütün dünyada da böyle, bizde de böyle, FAO’nun rakamları ile bizdeki rakamlar bire bir örtüşüyor.

Bu da 2010 yılında yabancı bir sanatçı tarafından çizilmiş ve aslında dünyadaki durumu gösteren bir karikatür diyebiliriz. Muazzam bir tekne bolluğu oluşmuş son yıllarda ama balık miktarı gitgide azalmış.

Bizde balıkçı gemisi sayısı iç sularla birlikte yaklaşık 18 bin ama denizdekilere odaklanırsak 15 bin civarında tekne var. Kırmızı çizgiyle ayırdık; 12 metrenin üzerindeki tekneler ve 12 metrenin altındaki tekneler. 12 metrenin altındaki tekne sayısı neredeyse balıkçı filomuzun yüzde 90’ını oluşturuyor yani küçük kıyı balıkçıları. Bunlar kendi bölgelerinde avlanırlar, gitseler gitseler 5-6 mil giderler, tekrar dönerler, bildiğimiz küçük balıkçılar. Yüzde 10’luk kesim ise 12 metrenin üzerindeki tekneler, özellikle bunların 400’e yakını 30 metre civarında, 30 metrenin üzerinde veya altında. Bunlar dünyanın her tarafına gidebiliyor, her tarafta avcılık yapabiliyor ve yüzde 90’lık kesim balığın yaklaşık olarak yüzde 10’unu yakalarken bu büyük tekneler ise biraz önce arz ettiğim balık miktarının yüzde 90’ını yakalıyor. Bizim kurallarımız da daha çok kıyı balıkçısını desteklemekle birlikte -ona da kural getiriyoruz ama destekliyoruz- büyük balıkçıyı desteklememekle birlikte -sadece ÖTV’siz mazotta destekliyoruz-onların da kurallarını koyuyoruz ama pek çok kural onlara yönelik. Neden? Avlama kabiliyetleri çok yüksek. Ne fark var dersiniz? Bu küçük tekneler, 12 metrenin altındaki tekneler on iki ay boyunca avlanabiliyor belirli kurallara uyduktan sonra ama 1 Eylülden yaptığımız sezon açılışları ise büyük tekneler için getirilmiş kurallar.

Gırgır ve trolün ne olduğunu eğer izah etmek gerekirse... Sayın Başkanım, kısa bir video da gösterebilirim, vaktimiz var mı bilmiyorum ama şuradan istiyorsanız...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Olur, olur.

(Video gösterimi yapıldı)

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Bu bir gırgır teknesi, açılıyor, arkasında ağ var, kılavuz tekneyi bırakıyor, ağı tuttu ve yuvarlak bir daire çiziyor, ağ aşağı doğru sarkıyor ve birazdan bunları topluyor, şu ortadaki şekilde gözüktüğü üzere içerideki balığı yukarı çekiyor. Bir seferde yüzlerce ton balık yakalama kabiliyeti var. Trolü -burada yabancı bir kaynaktan alınmış- dipte görüntülemek son derece zor. Bu troller ülkemizde kıyıya en yakın 1,5 mil mesafede avcılık yapabiliyor. Bizde genelde demir kullanılıyor, bu tekerlekler yok ve sürütme ağı denizi sürüterek tabanda ağın göz aralığına uygun ne kadar balık var ise bunların hepsini yakalıyor. Aslında kuralına uygun yaptığımız takdirde bu da bir avlanma yöntemi, dünyada aktif olarak kullanılan bir avlanma yöntemi. Açıkta yapıyorsunuz, dolayısıyla küçük yavru tür balıklar, üremek üzere olan balıklar olmuyor. Eğer, barbun yiyecekseniz, tekir yiyecekseniz veya dip balıklarından yiyeceksek bunu kullanmak zorundayız, başka yöntemi pek yok.

Denetlemek için kontrol teknesi sayımız özellikle son yıllarda hızla artıyor ama elektronik olarak, hatta şuradan cep telefonundan bile devamlı, hem illerde hem de Genel Müdürlüğümüzde oturmuş arkadaşlar... Her balıkçı teknesinde bir sistem var; o sistemden, balıkçı teknesi nereye gitmiş, nerede

avcılık yapmış, hepsini görüyoruz, takip ediyoruz, yasak bölgelere girdiği zaman onlara cezai müeyyide uygulayabiliyoruz; orada avcılık yapmış mı yapmamış mı, onu da takip edebiliriz. Dünyada örnek gösterilen, gelişmiş ülkelerde olan sistemlerden bir tanesi; her geçen yıl da geliştirmeye gayret gösteriyoruz.

Denetim sayımız -sadece 2023'ü vereyim- 113 bin, cezai işlem 4.200 civarında ve 45-46 milyon liralık cezai müeyyide uyguladık 2023'te. Tekrar şükranlarımı sunuyorum buradan Meclisimize, 2020 yılında geçen kanunla hem yaptırımlarımız kayda değer oranda arttı hem de kaçak avcılık yapan ruhsatsız, hiç ruhsatı olmayan teknelere el koyduk ve parçaladık. Bunların arasında mesela sınırdan çift kabukluları, midyeleri kaçırın araçlar oluyordu, arabalar. Arabalara el koyduk, otobüslere el koyduk; onlar da hâlâ garajda bekleyen şeyler. Muazzam bir caydırıcılık sağladı, daha da artırılması gerekiyor. Bu sol taraftaki rapor INTERPOL'ün. Türkiye'nin kaçak avcılığa son derece etkin bir şekilde engelleyici kanunlar çıkardığı ve bunun iyi bir şekilde uygulandığı INTERPOL raporlarına da geçmiştir.

Şimdi yetiştiricilikten bahsetmek istiyorum. Yetiştiricilik, dünyayla birlikte bizim de ülkemizde hızla gelişen hatta ülkemizde daha büyük bir hızla gelişen bir sektör. Bu konuda da binlerce müteşebbisimiz ve on binlerce çalışanımızla birlikte bütün dünyada ses getiren bir yapıya büründük. 2021 yılında 106 ülkeye ihracat yaptık. Bu seneki ihracatımız da yine 2 milyar dolara yaklaşacak ama özellikle Rusya savaşı ve bölgemizdeki savaşlar da bunu etkiliyor. 2 milyar dolar hedefimizi yakalamasak bile yaklaşacağız.

Son derece gelişmiş teknolojileri kullanıyoruz. Size göre sol alttaki resimde aslında bir balık çiftliğinin yem deposundaki sistemi görüyorsunuz. Bilgisayardan bütün kafeslerin içi gözüküyor. Ne kadar yem atılacağı, balıkların hareketi, her bir yemin nereye gittiği tane tane tespit ediliyor ve ona göre yem bırakılıyor. Neden? Çünkü yem de son derece pahalı. O her bir yem tanesi sentle ölçülüyor dolayısıyla boşa gitmemesi gerekiyor, boşa gittiği zaman da aslında diğer balıklara yem olarak gidiyor, bunlar son derece önemli faaliyetler. Bunlarda da teknolojik olarak ülkemiz önde giden, artık bu konuda teknoloji satan ülkelerden biri durumuna geldi. 1985'teki hâlimiz ise yukarıdaki slaytta gözüküyor.

Türkiye'deki yetiştirici çiftliklerinin durumuna bakar isek bunlar -tabii, aslında Google'dan işaretlettik ama işaretler çok büyük oldukları için bire bir tam olarak gözükmemekle birlikte- aslında genel portföyü veriyor. 1.179 tane işletmemiz küçük aile tipi işletme, bin tonun üzerindeki işletmeler ise genelde deniz işletmeleri. Toplam 2.382 adet tesisimiz var; bunlardan 553 tanesi denizlerde, 1.829 adedi ise iç sularda, nehirlerin üzerinde. Kuluçkahanelerimiz var. Son derece başarılı bir şekilde çalışan kuluçkahanelerimiz de mevcut. Sadece balık değil, karides yetiştiriciliği de var; işte, biraz önce söyledim, kurbağa, sülük yetiştiriciliği de bu yetiştiriciliğin içinde.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde AB ülkeleri arasında 2020 yılından itibaren 1'inci sıradayız, dünyada 17'nci sıradayız. Dünyadaki sıralamamız okyanus kıyısı ülkelerle kıyaslanamaz yani okyanus kıyısındaki ülkeler bizden her zaman çok daha avantajlı olacaklar hem avcılık bakımından hem yetiştiricilik bakımından ama levrek yetiştiriciliğinde, çipura yetiştiriciliğinde dünyada 1'inciyiz. Gökkuşuğu alabalığı yetiştiriciliğinde ise İran'dan sonra dünyada 2'nci sıradayız. 2016'da yetiştiricilik tesislerimiz bu şekildeyken 2023 yılında genel olarak -detayları tabii burada veremiyoruz ama- bu şekle geldi. Marmara'da balık yetiştiriciliği yasak; kanunen değil ama bizim mevzuatlarımıza, yönetmeliğe göre yasak. Kırılgan bir deniz olduğu için midye yetiştiriciliğini o bölgede özellikle teşvik ediyoruz. Midye de aslında halkımızın neredeyse 100 bin ton civarında tükettiği bir ürün. Sağlıklı yerde üretirseniz veya sağlıklı yerden toplar satarsanız son derece değerli bir protein kaynağı ama sağlıksız ortamlardan eğer toplar ve yetiştirirseniz de son derece riskli bir ürün. Dolayısıyla biz nerede çift kabuklu yetiştiriciliği yapılabilir, onları tespit ediyoruz, analizleri her iki haftada bir yapıyoruz ve

aşağı yukarı 50 bin ton kapasiteli midye yetiştiriciliği tesisimiz de oluştu. Karadeniz'dekilerin tamamı neredeyse -Samsun'da biraz levrek var- Türk somonu çiftlikleri. Üretim rakamlarımız da bu yukarıdaki grafikte görülüyor; 2022 yılında 515 ton üretim yaptık, 550 bin tonu bulur bu sene toplam üretimimiz. Levrek yaklaşık 160 bin ton, çipura 152 bin ton, alabalık 140 bin ton, Türk somonu da 45 bin ton civarında üretim yapılıyor. Sağ taraftaki farklı türler de aslında -granyöz, trança, minekop- yetiştiricilik yapılan türler. Fakat onların hem fiyatı hem yetiştiriciliği farklı olduğu için çok yaygınlaşmış türler de değiller.

Sucul biyoçeşitliliğin korunması için hayalet ağların temizlenmesi projesini başlattık 2014 yılında. Belediyelerimiz, sivil toplum örgütlerimiz bize destek oluyor, farkındalık oluşturuyoruz. Aslında o biraz önce gördüğümüz güzel biyolojik alanı bu ağlar örtüyor istesek de istemesek de. Hiçbir balıkçı aslında ağını orada bırakmak istemez fakat takılıyor veya kaybediyor; biz onu buluyoruz, çıkarıyoruz. En önemli etkinliklerimizden bir tanesi de o oldu. Şurada bir tane marka gözüküyor. Geçen sene başladık, bir kural getirdik; balık avlayacak her ticari aracı markalıyoruz. Yani ticari bir balıkçıysanız, oltanız bile varsa o oltayı bile gidiyoruz, markalıyoruz. Neden? İzinli misiniz, kurallara uygun mu ve kaybettiğin zaman, bıraktığın zaman -mesela, kaçak avcılık yapıyor, özellikle uzatma ağlarda- bu ağların kime ait olduğunu biliyoruz; eğer bu marka yok ise bu sefer diyoruz ki kaçak avcılık, el koyuyoruz; bulursak, yanlış bir yerdeyse ceza kesiyoruz. Siz de cep telefonunuzu tutup bunu okutduğunuzda kime ait olduğu, hangi tekneye ait olduğu, hepsi gözükebiliyor. Yine, dünyada örnek alınan projelerimizden bir tanesi. Şu anda 68 bin tane av aracını bire bir kayıtlarımıza aldık. Bu da son derece etkili çalışıyor.

Yine, Van'da arkadaşlarımız gece üçte bu videoyu çektiler, gönderdiler WhatsApp'tan, onun için ayrı bir değer taşıyor bu; eğer bir yerde sıkışmışlarsa kova kova inci kefalini alıp gece üçte aktaran arkadaşlarımız var.

Denizlere yapay resif bırakıyoruz. Yapay resifler, aslında öyle uygun çalışmak gerekiyor ki attığınız yerde bazen muazzam bir etki oluşturuyor ve popülasyonu güçlendiriyor ama en azından kaçak avcılığı -hani sürütme ağları dedik ya, dibe oturan ağlar- engellemekte de son derece etkili yöntemler.

Balıklandırma faaliyetimiz var. 2020 yılında 30 milyon balık bırakırken bu sene cumhuriyetimizin 100'üncü yılına ithafen 100 milyon balığı denizlerimize ve iç sularımıza bırakıyoruz. Hatta Mersin balığı artık ülkemizde nesli tükenmiş bir balıktı, uzun yıllardır gözüküyordu; bunların da 30 bin adedini markalıyoruz ve iç sularımıza, denizlerimize bırakıyoruz. Bu hem denizlerde hem iç sularda yaşayabilen bir balık. Bunun haricinde 15 ayrı türde de; sazani, çipurası, levreği, yayını, karagözü, bunların da balıklandırma faaliyetini yapıyoruz. Avrupa'da önde olan ülkelerden bir tanesi konumuna geldik.

İstilacı balıklar, ülkemizdeki istilacı tür sayısı giderek artıyor. İç sularda neredeyse 30 civarında balık türü, denizlerimizde ise 100'ün üzerinde istilacı balık türü yerleşmiş durumda. Bunların bir kısmını ekonomik olarak değerlendiriyoruz. İşte, aslan balığı aslında istilacı bir tür ama Antalya Valimizle birlikte basına açık bir toplantı yaptık, dikenlerini kestiğiniz zaman son derece lezzetli bir balık, ekonomiye kazandırabiliyorsunuz. Balon balığını ekonomiye kazandırmak için cüzdanlar yaptırıyoruz, işte çantalar yaptırıyoruz, farklı bir alana giriyor ama en büyük desteğimiz şu: Kuyruğunu kesip bize getiren, il müdürlüğüne, ilçe müdürlüğüne teslim eden ticari balıkçıya destekleme ödüyüz, sembolik bir destekleme oluyor -yani aslında kuyruk başına büyük balon balığını getirirse 12,5 lira para ödüyüz- ama belki etkinlik bakımından, PR bakımından en etkin olduğumuz, hem de 1 milyon lira bir desteklemeyle dünyada neredeyse söz sahibi olduğumuz faaliyetlerden bir tanesi. Neden? Bu balığı bir vatandaşımızın bile yemesini istemiyoruz. Yediği zaman balon balığı öldürücü dolayısıyla farkındalık bakımından da son derece önemli bir faaliyet.

Buna benzer, istilacı balık türlerini önlemek için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz ama denizden, Süveyş Kanalı'ndan geliyor, su ısınıyor dolayısıyla yukarıya doğru çıkıyor. Ne kadar engellemek istersek isteyelim bizim bu çabalarımız belli bir şeyde kalacaktır. Batı Akdeniz'e doğru da bu türler gitgide ilerleyecek, Yunanistan'a kadar da çıkıyor. Biz her sene Akdeniz balıkçılığıyla ilgili, bütün genel müdürler, bakan yardımcılar, bakanlar toplanıyoruz ve bu tür konuşmaları yapıyoruz. Yunanistan hiç bahsetmezken artık hem aslan balığından hem balon balığından onlar da bahsediyor. Geçen hafta Malta'daydım, Malta'da bakanların katıldığı bir toplantı vardı, orada Sayın Bakanımızın adına ben konuşma yaptım. Orada, Komisyonun da kurulduğu, sadece Bakanlık olarak bu görevi kendimizin değil, halkımızı temsil eden Meclisimizin de bir Komisyon kurduğu ve bu Komisyonun da balıkçılığın, denizlerimizin, balıkçıların sorunlarıyla ilgilendiği ve bize yol göstereceği konusu da sizlere atfen konuşmamda yer buldu; o da yine bütün Akdeniz'de balıkçılıkla ilgilenen ülkelerde önemli bir farkındalık oluşturdu. Bunun için tekrar teşekkür ederim.

Balıkçı barınakları; balıkçı teknesi ne ise balıkçı barınağı da aslında balıkçılık için o, son derece önemli. Ülkemizde 384 adet balıkçılık yapısı var, büyük bir bölümü Doğu Karadeniz'de, neredeyse üçte 1'i. Bu balıkçı barınaklarında bizim 55 adet port ofis veya karaya çıkış noktamız, idari binamız var yani personelimiz orada duruyor ve bu balıkçı barınaklarında ne oluyor ne bitiyor, takip etmeye gayret gösteriyor. Balıkçı barınakları da yine Komisyonumuzun gündeminde olacak konulardan bir tanesidir. Yaklaşık 8 tane ayrı kanun bu balıkçı barınaklarına müdahale ediyor dolayısıyla bunun kanuni bir altyapısının oluşturulması ve belli bir sistematikle, ilgili kurumun sahiplendirilmesiyle çok daha iyi konuma geleceğini de biliyoruz. Bunu yapabilecek güce de bilgiye de altyapıya da sahibiz.

Yine, birçoğu Bakanlığımız tarafından verilen desteklemeler var, hepsini yıl yıl vermedim ama düşük faizli tarımsal kredi desteği veriyoruz. Yine, Bakanlığımızın bütçesinden Ziraat Bankasına aktarılan -geçen sene 1,5 milyar lira destek vermiş- belki balıkçıya verilen en önemli desteklerden bir tanesi düşük faizli kredi. ÖTV'siz akaryakıt desteği balıkçılar tarafından kullanılıyor, denizde ticaret yapan herkes tarafından kullanılıyor; balıkçılıkta en başta kullanılıyor, denizde eğer yatınız varsa bunu kullanamıyorsunuz. IPARD desteği oluyor, kırsal kalkınma yatırımları destekleri var, eğer bir tesis kuracaksanız, teknenize soğuk hava deposu kuracaksanız buralardan destek alabiliyorsunuz. Yetiştiricilik yapıyorsunuz, levrek, alabalık yetiştirdiniz, Türk somonu yetiştirdiniz, devlet kilograma 1,5 lira destek veriyor. Küçük ölçekli kıyı balıkçısıysanız yani 12 metreden küçük bir balıkçı teknesi sahibiyse teknenizin boyuna göre doğrudan bir destekleme veriyoruz; bu sene 77 milyon verdik. Balon balığı desteklemesi veriyoruz. Balıkçı gemileri geri alım desteğini durdurduk ama onu da depremden zarar gören hem yetiştiricilerimize hem de avcılarımıza, deprem bölgesindekilere destekleme uyguladık bu seneye özel, onun için onları sarı yazdık.

Sayın vekillerim, bu, bence yine Türk balıkçılığı için bir çıkış kapısı olacak slayt. Dünyada pek çok ülkede anlaşma yaptık ve anlaşma diyalogumuz devam eden pek çok ülke var. Biraz önce sizlere arz ettiğim gibi, denizlerimizde bulunan balıkçı teknelerinin kabiliyetleri, bizim denizlerimizde yetişen balıktan çok daha fazlasını yakalamaya müsait. 2012 yılında nasip oldu Moritanya'ya gittik, Moritanya Balıkçılık Bakanıyla görüşmemizde dedi ki: "Buraya Türk balıkçıları gelsin, beraber avlayalım yoksa Moritanya'daki balıklar eceliyle ölüyor." O gün bugündür neredeyse 100 tane gemimiz orada çalışıyor, faaliyet gösteriyor, orada 1.500 tayfamız var. Hani biraz önce söyledim, 300 bin ton, 350 bin ton civarında balık yakalıyoruz ama oradaki o 100 tekne neredeyse 500 bin ton civarında balık yakalıyor. Kendi gemilerimizi buradan başka bir ülkenin kara suyuna veya uluslararası sulara taşıdığımız takdirde hem buradaki balıkçılarımızın paydan aldıkları miktar artacaktır hem de yurt dışında yapılan balıkçılık Türkiye'deki balıkçılığa -okyanuslarda yapılan balıkçılık özellikle- göre neredeyse 5 kat daha fazla gelir sağlayacaktır. Bunu gelişmiş ülkelerin tamamı yapmış, biz yeni yapmaya başladık. Rusya da

göndermiş, Çin de göndermiş, Avrupa Birliği de göndermiş, Amerika da göndermiş. Kutuplarla ilgili çalışmalarımız devam ediyor, kutuplara da göndermemiz lazım. Kutuplarda balık yok ama oralarda kril var, krili avlayıp yağını getirirseniz veya küçük küçük haplarda satarsanız muazzam bir gelir elde ediyorsunuz. Bizim balıkçılığımızın önemli bir çıkış noktası da bu av gücümüzü diğer sulara aktarmak olacaktır.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Bu bölgelerde yapılmış olan anlaşmaların genel bir listesi var mı?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Tamam efendim yani listesini eğer şey yapabilirsek gösterebiliriz, hangisiyle anlaşma yaptık, hangisiyle mutabakatlarımız devam ediyor.

Diğer bir konuya müsaade ederseniz geçmek istiyoruz. Sektörde 3 merkez birliği var. SÜR-KOOP; daha çok küçük balıkçıları temsil ediyor, büyük balıkçılar da var, içerisinde -onlar geçtiğimiz dönem dinlendi bildiğim kadarıyla- yaklaşık 30 bin üyesi var. DEM-BİR; Deniz Üreticileri Birliği, bu ikisi avcılıkla ilgili, daha çok büyük gırgır ve trol teknelerini, daha çok gırgır teknelerini temsil eder, üyeleri onlardan oluşur. Bir de merkezde yine yetiştiricilik birliği var; bunlar üst kuruluşlarımız. Balıkçılık diğer tarımsal faaliyetlere göre daha örgütlü bir sektördür, yaklaşık işte 500-600'e yakın kooperatif bulunmaktadır. Kooperatifler Kanunu'nun değişmesi yine Meclisteyken, huzurlarınızdayken buna büyük bir katkı sağlayacaktır diye düşünüyoruz.

Balıkçılık bir ülkenin kendi başına karar verebileceği bir faaliyet değil. Neden? Çünkü paylaşılan stoklar. Biz hamsiyi kendi millî balığımız sayarız ama bizden sonra kuzeyden gelen balıklar, yaklaşık şu mevsimde gelen balıklar ikiye ayrılıyor: Bir kısmı Bulgaristan tarafına gider; bir kısmı işte Sinop, Zonguldak arasından batıya yönelir. Bizim balıkçılarımız aslında onun kıyıya gelmesini beklemekten büyük teknelerle birlikte gidip ta sınırda yakalarlar. Yakalayamadıklarımız da akıntıyla birlikte suyun sıcaklığına bağlı olarak -süreleri de değişmeye başladı son derece- Gürcistan sınırına gidiyor. Gürcistan'da da gene bizim balıkçılarımız daha çok avcılık yapıyor, biz onlara izin veriyoruz ve yukarıya doğru çıkıyor. Dolayısıyla, bir hamsi, bizim millî balığımız olarak gördüğümüz hamsi aslında kaç ülkenin sınırından geçiyor ve paylaşıyor. Dolayısıyla uluslararası kuruluşlara üye olmak ve oralarda hakkınızı iyi savunmak zorundasınız. Pek çok uluslararası kuruluşla üyeyiz ve oralarda da hakkımızı savunuyoruz. Bundan beş yıl önce ülkemizin orkinos kotası 500 ton iken bugün 2.500 tona geldi; bu da oradaki etkinliklerimizin ve ülkemizin gücünden kaynaklanıyor.

Sektörün güçlü yönlerini müsaade ederseniz okumak istiyorum: Yaygın Bakanlık teşkilatı; her ilçede varız yani bugün, şimdi telefon etsek, Hopa'dan Samandağ'ına kadar "Herhangi bir kıyı noktasına ulaşın." desek yarım saatte personelimiz ulaşır -en geç yarım saat içerisinde- ve oradan bize bilgi getirirler. Güçlü yasal mevzuatımız var, ayrı bir kanunumuz var; daha da güçlendirilmesi lazım, daha da güncel hâle getirilmesi lazım. Güçlü balıkçılık filomuz var, bunu güçlü tarafımıza yazdık ama kırmızı, risk de içeriyor, iyi yönetmek gerekiyor. Sektör örgütlü. Yetiştiriciliğe uygun deniz ve iç sularımız var. Eğitim altyapımız son derece yüksek, binlerce su ürünleri mühendisimiz var, fakültelerimiz var. Teknolojik altyapımız yerinde; bilgi ve deneyim, girişimcilik son derece mevcut. İşletme, lojistik ve depolama altyapımız var. Ürünlerin kalitesi son derece yüksek. Gıda güvenilirliğimiz yüksek. İhracatımızın neredeyse yüzde 60'ı Avrupa ülkelerine yapılıyor. Avrupa ülkelerinde denetlenmedik hiçbir analizimiz kalmıyor, bütün analizler yapılıyor. Hani yetiştiricilik balığı, çiftlik balığı fark etmiyor, hepsini satabiliyoruz. Pazara yakınlık; her türlü pazara da yakınız.

Zayıf yönlerimiz: İklim değişikliği, işte, hepimizi etkileyen önemli bir sorun. İstilacı türler geliyor. Stoklarımız üzerindeki aşırı av baskısı malumlarımız. Balıkçı baskısı; hepimize baskı yapıyorlar, muhtemelen sizlere de yapıyorlardır bölgelerinizdeki balıkçılar. Bir kısmı diyor ki: "Bu kuralı koyalım."

Öteki diyor ki: “Kaldıralım.” Hangisi haklı? Balıkçıyı bire bir dinlerseniz kendi alanında hepsi haklı yani öyle bir kural koymuşuz ki zulmediyoruz balıkçıya ama bu sefer balığı dinlediğinizde veya balığı anladığınızda birazcık ona da yaşama hakkı, en azından bir kez olsun üreme hakkı vermek zorunda kalıyoruz. Dolayısıyla, genel prensibimiz, her canlının olduğu gibi balıkların da bir kez olsun neslini devam ettirme, bir kez üreme hakkının olması. Sektörler arası rekabet son derece önemli. Turizm ülkesiyiz; balıkçılar ile turizmciler pek geçinemiyor. Kirlilik gitgide artıyor, Marmara Denizi’ndeki müsilağı hepimiz yaşadık. Yem ham maddesindeki sınırlılık; sizler de soracaksınız, işte yetiştiricilik gitgide artıyor. Balığı balıkla besliyoruz ama geçen her yıl, geçen her teknolojiye bu balığı balıkla besleme oranı azalıyor. Şimdi, artık yemde, balık yemindeki balık oranı yüzde 20’lere kadar düştü yani bunu gitgide de düşürüyoruz. Bu iş yirmi yıl önce nasıldı? Yüzde 80, yüzde 90’lara varıyordu. İlk başladığında tamamen balıkla besliyorduk, şimdi gitgide azaltıyoruz. Balık yerine ikame edilecek işte deniz yosunlarını, onlardan elde edilmiş yağları takviye ederek balığı besleme yoluna gidiyoruz; bu da ülkemizde hızla geliyor. Girdi maliyetleri artışı, yine balık unuyla ilgili. Yetiştiriciliğe ve ürünlerine karşı olumsuz algı; maalesef, böyle bir algı var ama hiçbir tutarlılığı yok, eğer çok iyi gurme iseniz ancak fark ediyorsunuz. Arz ve fiyatlarda istikrarsızlık, bütün dünyada oluyor. Komşumuz Yunanistan’daki bütün yetiştiricilik sektörü şu anda çökmek üzere, avcılar da farklı değil. Su ürünleri tüketiminin azlığı ülkemizin önemli bir problemi. Güncel jeopolitik durumlar da bizi etkiliyor.

Efendim, biraz hızlı anlattım slaytımız çok diye ama sorular var ise memnuniyetle cevaplarım.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz.

Evet, slaytla ilgili sorularımız için, görüşlerimiz için değerli milletvekillerimizden söz almak isteyen varsa düğmeye basar mısınız.

Eylem Ertuğ Ertuğrul, CHP Zonguldak Milletvekili, buyurun.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdüre de bence verimli bu sunum için teşekkür ediyorum.

Merak ettiğim birkaç nokta var, ben onları öğrenmek istiyorum. Bu Balıkçı Gemileri İzleme Sistemi’yle (BAGİS) ilgili burada bu gemilerin avlanma yani yasal avlanma bölgesinin dışına çıktığı zamanlarda ihbar mı gerekiyor, sistem otomatik olarak algılıyor mu?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Otomatik olarak algılıyor.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Otomatik olarak algılıyor.

Peki, bu bahsettiğimiz sistem 12 metrenin altındaki küçük tekneler için geçerli değil bildiğim kadarıyla.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Değil.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Değil.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – 10 metreye düşürmeyle ilgili bir çalışmamız var, evet.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Evet, onu merak ettim, onun kontrolü açısından.

Bir de özellikle misina ağı kullanımıyla ilgili, deniz kirliliği açısından şu anki durumumuz nedir mevzuatta yani misina ağı kullanımına izin veriliyor mu? Çünkü bildiğim kadarıyla denizdeki en büyük kirliliği oluşturan faktörler bunlar ağırlıklı olarak.

Özellikle balıkçılıkla hayatını kazananlara -balıkçı emekçi arkadaşlara diyelim- onlara, özellikle sürdürülebilir avcılık konusunda bir eğitim sistemimiz var mı yani onları eğitiyor muyuz bire bir? Aldığımız önlemlerin niçin olduğunu, sürdürülebilir avcılığın devamı için olduğunu anlatabiliyor muyuz? Ki böylece kurallara uymaları daha çok sağlanabilir diye düşünüyorum.

Şimdilik merak ettiğim şeyler bunlar.

Bir de “Balıkçı teknesi için bir ruhsat vermiyoruz.” dediniz. Yaklaşık yirmi yıldır galiba verilmiyor.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – 2002’den beri, evet.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – 2002’den beri verilmiyor fakat şimdi, şöyle bir şey var: Ruhsatlar alınıp satılıyor benim gördüğüm kadarıyla. Orada da öyle yüksek fiyatlarda -kâğıt olarak nitelendiriyor balıkçılar bunları- bunların satışı söz konusu oluyor. Bunun önüne geçmek için herhangi bir plan var mı?

Bir de uzatma hakkıyla ilgili, küçük teknelerin uzatılmasıyla ilgili... Bildiğim kadarıyla 9 metrenin altındakilere galiba bir uzatma hakkı veriliyor.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Tüm teknelere uzatma hakkı verilmiş, yüzde 20 oranında uzatabiliyor.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – “Bütün tekneler” derken büyükler de dâhil.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Büyükler de dâhil yüzde 20. Bir kere o hakkı kullanıyor, bir kere kullandıktan sonra bitiyor. Artık durdurabiliriz ama kanunla verilmiş bir hakkı ancak kanunla alabiliriz. Kanun çıkarsa biz de durdurulmasını istiyoruz çünkü teknelerimiz hakikaten büyük.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Bir de bu yazılan cezaların tahsilatıyla ilgili yani liman başkanlıklarına mı gidiyor, sistem nasıl çalışıyor? Direkt yoksa...

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Aynı trafik cezasında olduğu gibi Maliyeye gidiyor, Maliye takibini yapıyor.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Peki, tamam.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Ertuğrul.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Cevap vereyim mi efendim? Birkaç tane soru...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Şöyle: İsterseniz bütün soruları alalım, sonunda size tekrar söz hakkı vereceğiz zamanı daha verimli kullanmak açısından. Belki mükerrer hususlar olabilir dolayısıyla öyle yapalım.

Buradan söz sırasına göre gidiyorum Değerli Başkanım.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Evet.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Orhan Sarıbal, Değerli Milletvekilim, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Değerli arkadaşlar, herkese merhabalar, kolay gelsin.

Kısa kısa... Birincisi “Marmara Denizi’nde yetiştiricilik yok.” dediniz ama umarım, ben yanılgı içinde olmam; bizim Mudanya ve Gemlik civarında yetiştiricilik ağlarını ben görüyorum yol kenarlarında. Bir incelemekte yarar olduğunu düşünüyorum.

İkincisi de sunumunuz gayet güzel. Ben sunumun bütününü dinlediğimde son slayta kadar, balıkçılığın hemen hemen bütün sorunlarının çözüldüğü, 2 milyar dolarlık bir ihracatın olduğu konusu elbette önemli ve kıymetli tabii. Tamamen paraya endeksli bir balıkçılığı öngörmüyoruz; bizim temel amacımız, denizlerimiz ne durumda? Yani denizlere rağmen, denizlerin dışında sadece su ürünleri ve balıkçılık meselesi üzerinden balıkçılığın sorunlarını ya da su ürünlerinin meselelerini çözmemiz çok mümkün değil. O yüzden bir bütüncül yaklaşım acaba bu Komisyonda ele alınabilir mi? Denizciliğin bütün meselelerini, Ro-Ro'sundan tutun da taşımacılığından tutun da kirliliğinden tutun da bütün bunlara bakmanın daha doğru olması gerekmez mi? Çünkü yetiştiricilik de avcılık da balık çeşitliliği de denizin içerisindeki diğer bütün organizmaların da bir bütün denizcilik yönetimiyle ilgili olsa gerek diye düşünüyorum. O yüzden, belki burada bu perspektiften de bu pencereden de bütüncül olarak denizcilğe bakmanın yararlı olacağını düşünüyorum, bütünüyle ele almak gerektiğini düşünüyorum. Belki Komisyonumuzun kuruluş amacının biraz kenarında durabilir bu ama bu Komisyonun amaca ulaşabilmesi için de böyle bir alanın mutlaka ve mutlaka açılması gerektiğini düşünüyorum.

Ve son olarak da zayıf yönlerimizi söylediniz ki bence herhâlde bu Komisyonun en önemli çalışma alanı bu olacak. Bu zayıf yönlerimizden hangileri üzerinden odaklanacağız bu çalışmayı yaparken, hangi sorunları çözeceğiz? Örneğin, burada özellikle balıkçı baskısının dışında, su kaynaklarının kirliliği mesela en çok üzerinde durmamız gereken ki bu aynı zamanda biraz önce bahsettiğim, denizciliğin bütünü üzerindeki bakış açımızı belirleyen bir şey olacak.

Girdi maliyetlerinin artışı meselesi, özellikle kültür balıkçılığı açısından bizim için çok önemli. Yani biraz önce Yunanistan'dan örnek verdiniz, bence Türkiye'deki yetiştiricilik meselesi de buraya doğru gidiyor. Bizim gördüğümüz çok net, böyle bir durum var. Bu yaz biraz bu yetiştiricilerle görüştük; üretim maliyetleri, yem maliyetleri nedeniyle aslında yetiştiriciliğin risk noktasına geldiğini, hatta bir kısmının bıraktığını da biliyoruz ve gözlemliyoruz. Dolayısıyla, bizim buralarda özellikle bu temel konularda çalışma yapacağımızı düşünüyorum.

Arzda ve fiyatta istikrarsızlık meselesinin de ötesinde 7 kilodan bahsettik, örneklediniz. Bir tarafta 30-40 kilo, belki de 50 kilo tüketen -işte yöresel avantajları da kullanarak- ama öbür tarafta gram bile balık yemeyen bir toplumuz. O yüzden, sadece işte ihracat üzerinden meseleye bakmamak; toplumun gerçekten sağlıklı bir toplum olabilmesi için balığı mutlaka tüketmesi açısından da Komisyonun bir sorumluluk alması, bunu özendirmesi ve bu hakkaniyetsiz dağılımı giderebilme çabasının da olması gerektiğini düşünüyorum.

Şu anda düşüncelerim böyle.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkürler Sayın Sarıbal.

Şimdi, söz isteyen Komisyon Başkan Vekilimiz Sayın Nazım Elmas.

Buyurun Değerli Vekilim.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürümüze bu kapsayıcı sunumu için çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, balıkçılık ve su ürünlerinin sorunlarını hemen bütün bu slaytlar içerisinde sunmak mümkün değil ama bizim Komisyonumuz da hâliyle bir yol haritası belirlemek istiyor. Burada sektörün zayıf yönlerini ortaya koyarken sıralanmış, değerli arkadaşımız da bunu dile getirdi, ben de bu konuda söz almak istedim. Özellikle bu Komisyonun üzerinde durmasını arzu ettiğiniz birkaç madde varsa biz o

maddeler üzerinden de yoğunlaşalım. Belki Komisyonumuzun gündemine gelir ama işin içerisindeki bir yetkili ve bu işin sorumlusu olarak ne tür alanların üzerinde durulmasını arzu ediyorsunuz? Onu da söylerseniz memnun oluruz.

Bir de bu ruhsatlandırma konusunda... 2002'den bu yana ruhsat verilmiyor, tamam. Peki, bu işe yeni girmek isteyen, üniversiteden mezun olmuş su ürünleri mühendisi bir arkadaşımız alana girmek isterse bu konuda bir imkân olmuyor, onların önü kesilmiş oluyor. Bu konuda sizin başka türlü bir öneriniz var mı? Onu da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkürler Sayın Elmas.

Şimdi söz isteyen Sayın Vehbi Koç.

Buyurun Sayın Koç.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Sayın Başkanım, Sayın Genel Müdürüm, değerli bürokrat arkadaşlarım; hepinize çok selam ediyorum.

Bu çalışmamızın da hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Sayın Başkan, bir konuyu konuşuyoruz. Konu balıkçılık, denizcilik ve insan, çevre. Merkezine insanı aldığımız zaman işi a'sından z'sine kadar sistematik olarak taşımamız lazım. Daha önce, Orhan Bey'di herhâlde değil mi, konuşmasındaki “Bir bütüncül olarak bu işe nasıl bakabiliriz?” konusu bence son derece kıymetli. Tabii, bu Komisyon çalışmasıyla ve yapacağımız birkaç toplantıyla bu paradigma değişikliğini burada geliştirebilir miyiz bilemiyorum ama anlaşılan o ki... Tabii, herkesin olaya yaklaşımı farklıdır. Kişi başı balık tüketimi bir değerdir, bir veridir, toplumların alışkanlıklarıyla alakalıdır, gelenek ve görenekleriyle alakalıdır ama bilinen odur ki bu sayının 20'li rakamlara çıkmasının insan sağlığı açısından -biz işin uzmanı değiliz ama- önemli olduğunu dünyadaki bütün veriler gösteriyor, dolayısıyla bu bir hedef olabilir.

Ticari açıdan bakıldığında, ihracat rakamınızın döviz girdisi açısından bakıldığında 2 milyar dolar civarı veya daha üst rakamlara çıkması da güzel bir şeydir, muhakkak böyle bir hedefimizin de olması gerekiyor.

İstihdam açısından bakıldığında bugün kayıtlı olarak... Sayın Genel Müdürüm, herhâlde bu veriler sizde daha fazla vardır; tabii, liman başkanlıkları vardır. Yani olaya bir balıkçılık meselesi değil, bir denizcilik meselesi olarak bakıldığında -geçen toplantıda da arz etmeye çalıştım- o kadar çok paydaş var ki; gemi adamları açısından bakıldığında, bunların eğitimleri açısından bakıldığında, belgelendirilmesi açısından bakıldığında, sosyal hakları açısından bakıldığında, çalışma koşulları açısından bakıldığında pek çok başlık ki bunların hepsi evrenseldir, caridir, var olan sorunlardır. Sektör paydaşları zaman zaman gelir, bu konuda bizlerle istişare eder. O açıdan bakıldığında, başka bir paradigmadır.

Söz konusu olan, miktar olarak daha fazla balık üretmek; hem ihtiyacımızı karşılamak hem de bunu ihraç etmek açısından bu bir hedeftir. Bunun için ne yapmamız gerekiyor; bu başka bir konudur. Fakat biz bu balığı üretirken denizlerdeki balık sahalarını kurutmamız ve verimliliğin düşmesi başka bir meseledir. Yetiştiricilik yoluyla veya diğer tekniklerle meseleyi büyütmeye çalışalım derken oluşturacağımız çevre kirliliği -Sayın Genel Müdürüm de gayet güzel izah etti- işte, kullanılan yem miktarı... “Yem” dediğiniz şey Türkiye’de uzun zamandır üretiliyor, üretildiği yerlerde oluşan çevre sorunları, koku ve kirlilik bir başka mesele; bunun değerlendirilmesi gerekiyor. İnsan olarak merkezini aldığımız zaman bir sektör, bir meslek sahibi, gemi adamlarının yetişmesi, teknede kullanılan balıkçının mesleki eğitimi, tekniğinin sevk ve idare edilmesi...

Sayın Komisyon üyeleri, size bir örnek verildi, bilmiyorum dikkatinizi çekti mi. Yurt dışında avlanma yapan büyük teknelerimiz... Artık biz bunlara tekne diyoruz ama literatürde bunlar “fish ship” yani gemi. Yani tekne vasfını çoktan kaybetmiş, uluslararası sulara bu işi yapan, üreten, yakalayan, yakaladığını fabrikasyon düzeni içerisinde son tüketiciye sunulabilecek şekilde, orada bunu son işleminden geçirip, stoklayıp daha sonra uygun yerde dünya pazarlarına çıkarmak. Yani konuştuğumuz konu, dünyanın dörtte 3’ünün su olduğu, insan vücudunun dörtte 3’ünün su olduğu bir alanda yaptığımız bir faaliyet; sıradan bir iş değil.

Sayın Genel Müdürlüğümüz meseleyi çok iyi anlattı fakat bilmiyorum yine dikkatinizi çekti mi, bir dönemde kesintiye uğramış bir genel müdürlük, daha sonra aktif hâle getirilmiş bir genel müdürlük. Dolayısıyla, toplum olarak bizim bu meseleye bakışımız, refleksimiz, kabullerimiz burada son derece önemli.

Bakınız, şu Komisyon, size samimiyetle söylüyorum, bir kardeşiniz olarak, yaş olarak bazı konularda epey bir tecrübe sahibi bir insanım, profesyonel denizciyim, balıkçı değilim ama bunlarla haşır neşir olmuş, aynı ortamlarda bulunmuş, aynı sorunları yaşamış bir insan olarak size söylüyorum, bana göre en önemli komisyon. Yani balıkçılık, insan türünün dünyada yaşaması için, denizler var olduğu sürece... Ki o denizleri Cenab-ı Allah boşuna yaratmadı, dünyanın dörtte 3’ünü deniz olarak, su olarak yaratmasının hikmeti; onlar, sular orada var olduğu sürece insanlık susuz kalmaz. Sayın Genel Müdürüm burada buna yine temas etti. Su ve gıda, ikisi bir arada, ademoğlunun dünyadaki varlığını devam ettirebilmesi için önemli bir şeydir. Biz, karalarda sadece barınmak için, rahat yürüyebilmek için, bazı işlerimizi yapmak için varız ama insanın varlığının dünyada devam etmesi için o okyanuslara ihtiyacı vardı ve Yaradan da bu matematik hesabını yaparak yaratmıştı. Dolayısıyla, hangi açıdan bakacağımızı bilmiyorum ama doluyum, evet.

Yıllar yılıdır kulaklarımın duyduğu, geçen toplantıda da anlatmaya çalıştığım, mesela, şimdi hiç gündeme getirmediğimiz balıkçı barınaklarının işletilmesi, yapılması; kaç bakanlık bu işin içerisinde? Söyledim size, günün sonunda, denizcilik ve balıkçılık bakanlığının kurulmasıyla bu mesele bir çözüme ulaşabilir. Aksi takdirde, yaptığımız müdahaleler kısmi müdahalelerdir, belki anlık bir ferahlık kazandırabilir ama Atatürk’ün dediği gibi... Bir denizci toplum olma noktasında bizi maalesef çok yavaş bir şekilde hedefe yaklaşıyor. Daha aktif olabilmemiz için, Sayın Genel Müdürümün slayt da bahsettiği, son zamanlarda yurt dışında yapılan anlaşmalarla gurur duyuyoruz. Aynı bizim Türkiye Petrollerinin yaptığı gibi, yurt dışındaki sahalarda nasıl petrol arama anlaşmaları yapıyorsa bizim de dünyanın diğer okyanuslarında ve balığın bol olduğu yerlerde -ki okyanus ile kıyı, iç sular mukayese kaldırmaz- o alanlarda faaliyet göstermemiz...

Keza, aynı şekilde bu sene şahit olduk, özellikle balıkçı barınaklarının olduğu yerlerdeki vekillerime bu sorunlar geliyor. Evet, bir balıkçı barınağı bir şekilde yapılıyor. Yapılma hikâyesinin detayına girmiyorum, zamanımız yok, Meclis Genel Kurulunda şu anda bizi bekliyorlar. Bir mühendislik hesabıyla bir planlama yapılıyor, keza son zamanlarda yapılanlarda isabet oranı daha yüksek. Geçmişte biraz daha işte, müteahhit oraya taş döksün, biraz şunu yapalım mantığıyla -yani dile getirmekte üzülüyorum, bize yakışmaz- yapılan işlerde, barınağı yapıyorsunuz, içerideki düzenlemelerin hiçbirisi belli değil; içecek yeri midir, kafeterya, restoran mıdır?

Sayın Müdürüm, sizin binalarınız da var, onlardan da bahsetmek isterim. Oradaki iç düzenleme başlı başına bir sıkıntı -hadi bunlar müdahalelerle yapılabilir, düzelebilir- bunların ağızlarının tıkanması... Teknelerin içeriye girip çıkmadığı kaç yerden bana geldiler, ben o zaman Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığındaki ilgili birime gittim “Ya, buraları taramamız gerekiyor. Bak burada tekneler girip çıkamıyor. Bunlara biz tekne diyoruz ama gemi vasfına gelmiş balıkçı tekneleri var, barınağa

girip çıkamıyorlar, tarama yapmamız gerekiyor.” Tarama mevzuatına bir girin, deyin ki... Şu anda aktif olarak kullanılamayan, devlet yapmış, masraf etmiş koca bir alan ama giriş çıkışları kısıtlı, sıkıntılı... Biz bu sene seçim döneminde Trabzon’daki ve Rize’deki bazı balıkçı barınaklarının taranması için uğraştık, başlı başına bir hikâye, mevzuat gereği ele alırsanız maliyeti yüksek. “Dışarıdan özel sektör gelsin, bunu temizlesin.” deyince “Denizden kum alıyorsun.” konusu başlıyor, başka bir hikâye; o kadar çok.

Sonuç, lafı uzatmak istemiyorum, mutlak suretle bu Komisyonun çalışmasından sonra, sektöre katkı sağlayacak birtakım kararları almış olacağız.

Sayın Genel Müdürüm, Sayın Başkanım; naçizane tavsiyem, kısa süreli işleri çözebilmek adına, siz yürütmesiniz, icra sizdedir, sektörün şeyi kimdir? Kooperatiftir. Dolayısıyla, o sermaye yatıran, o sektörde çalışan, emek veren arkadaşlarımız bunlardır. 17 bölgede, 580 kooperatif, 30 bin üye bence muhatap alacağımız en önemli kesimdir. Çünkü günlük ve cari sorunları onlar yaşıyorlar, onların şeyleri son derece önemlidir. Mesela, biraz şaka olsun diye söyleyeyim, sezon açılışında biz de vali beyle ve vekillerle sezon açılışını yaptık ve orada bir konuşma imkânı oldu, balıkçılarımız bize hemen... Deniz salyangozuyla ilgili ve ağların açıklığıyla alakalı Sayın Müdürüme “7 santim olmuyor, bunu düşürelim.” diye bir mesaj gönderdim. Sayın Müdürüm bana da cevap göndermişti, teşekkür ederim.

BAŞKAN İBRAHİM EMRAH KARAYEL – Deniz salyangozuyla ilgili mi?

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Salyangozla alakalı, tabii, salyangozla alakalı.

Mesela, bu da bir sorundur. Mevsimi bellidir, balığın yumurtlamasıyla onun arasında bir alaka aslında yok yani profesyonel olarak bunu diyemem ama sektör paydaşları bunun gayet net bir şekilde, ısrarla aralarında alakası olmadığını, yavrulamaya engel olmadığını anlatırlar. İşte, malum, biliyorsunuz, Karadeniz’de özellikle yapılan dökümlerden dolayı oluşmuş olan küçük mendirekler var, ölçünün buradan alınması 500 metre, bu teknik meseledir yani bizim bunu burada vekil olarak bir karara bağlamamız mümkün değil. Dolayısıyla, burada hem emekçiler olarak hem sermaye sahipleri olarak sektör muhatap alınmalı yani proleter ile burjuva sizin yanınıza geldiği zaman bunları, bunların bu taleplerini dikkate almak zorundayız. Hakikaten dostça, kardeşçe... Çünkü sonuçta icrayı bunlar yapıyor. Kuralları kamu, yürütme koyuyorsa bile icrayı yapan bence her zaman önemlidir çünkü riski alan odur, hayatını ortaya koyan odur, parasını pulunu ortaya koyan odur, gece gündüz, çoluğundan çocuğundan uzak bir şekilde dünyanın dört bir tarafında koşturan odur; dolayısıyla onlarla iş birliğinin daha aktif, daha verimli hâle getirilmesi, onların sesine kulak vermemiz gerekiyor. Bir formalitenin, sakın yanlış anlamayın, formalite demiyorum ama gerekirse bunların temsilcilerinin, Bakanlığımız bünyesinde verdiğiniz şemanın içerisinde onların da mutlak surette bir mekânları olması lazım. Yani her hadiseden sonra size ulaşması değil, sahada iş yapan, emek veren, koşturan, sermayesini, canını, malını riske atan kişinin devletin yürütmesinin içerisindeki kurumun içerisinde mutlak surette bir temsilciliğinin olması lazım. Dünyanın bütün platformlarında temsilcilik çok önemlidir. Niye? Çünkü orada daimi bir temsilciniz varsa sorununuzu daha kolay görüşürsünüz, daha kolay çözersiniz. Esasında, bu, bizim devlet yapımızın içerisinde ve biz bunu denizcilikten başlatalım; diğer bütün alanlara da sektörlerin temsilcilerinin ilgili kurumlar içerisinde olmasında fayda görüyorum.

Konuşacak çok şey var, çok notum var ama zaman müsait değil. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İBRAHİM EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Sayın Koç.

Geçen toplantıda gene gemi yapımıyla ilgili birkaç hususu da söylemiştiniz. Ben sizin adınıza da kayıtlara geçirmiş olayım onları. Uygun zamanda gene inşallah dile getirirsiniz.

Sunumla ilgili başka soru...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan...

BAŞKAN İBRAHİM EMRAH KARAYEL – Sayın Zülküf Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben de sizlere, değerli Komisyon üyelerine ve Genel Müdürlüğümüz nezdinde Genel Müdürümüze ve burada bulunan bürokratlara sunum için teşekkür ediyorum. Değerliydi, kıymetliydi, hepsini izledik yani kendi adıma da en azından bilmediğim birçok konuda da bilgi sahibi olmuş oldum; bu noktada bilgilendirme için teşekkür ederim.

Çok fazla uzatmayacağım çünkü çok fazla üyeyiz, kimsenin hakkına girmek istemiyorum, çok kısa birkaç hususa değinip bilginize başvurmak istiyorum.

Vanlıyım, Vanlı olduğum için de doğal olarak Van Gölü'yle ve inci kefaliiyle doğrudan ilgileniyorum. Aslında inci kefalinin son dönemde neslinin tehlike altında olduğunu da muhtemelen sizler de yakından takip ediyorsunuzdur ve bu noktada çalışma da yürütüyorsunuzdur.

Son olarak, gece üçte arkadaşlarımızın yolu, inci kefalinin göç yolunu açtığına dair slaytta bir video vardı. Ama eminim size de bilgi gelmiştir, son süreçte, Van Gölü'nün üreme alanları, birçok akarsu kurudu, kuruyor, kurumakla yüz yüze bir durum söz konusu.

Bildiğiniz üzere, Van Gölü'nün üreme alanı ile yaşam alanı farklıdır; sodalı ve tuzlu olduğu için üreme alanı Van Gölü'nün dışındadır. Bu noktada, her ne kadar geçen bir buçuk yıl önce Van Gölü'yle ilgili, sürdürülebilir kontrollü kullanım alanı -eski adıyla “üçüncü derece sit alanı” dediğimiz- ilan edilmişse de aslında bunun Van Gölü'nü, çevresini, Van Gölü havzasını korumakta yeterli olmadığı yönünde birçok çalışma da var. Bu yönde bizim de çalışmalarımız oldu, hatta geçmişte yani vekillik öncesinde baro başkanırken bizzat açmış olduğumuz davalar da oldu. Bu noktada, acaba inci kefalinin neslinin tehlike altında olduğu yönünde bir bilgi sahibi misiniz? Bu noktada çalışmalarınız var mı?

İkinci sorum: Sürdürülebilir kontrollü kullanım alanı yerine nitelikli koruma alanı yani eski adıyla “ikinci derece” dediğimiz kullanım alanıyla ilgili herhangi bir çalışma söz konusu mu? Çünkü bu uzun süre, yaklaşık iki yıla yayılan teknik bir süreci takip eden bir değerlendirme, izleme ve gözlem sonrası alınan bir karar. Bu noktada bir çalışma yürüyor mu? Aynı zamanda bunun haricinde, bu nitelikli koruma alanı haricinde Van Gölü koruma kanunu ya da Van Gölü havzası koruma kanunu gibi bir çalışma söz konusu mu? Çünkü bildiğim kadarıyla da yani evet, Sayın Cumhurbaşkanı eşinin Van'da bu noktada bir eylem planı çalışması söz konusu ama dediğim gibi, sürdürülebilir kontrollü kullanım, maalesef, gerek küçük sanayi tesislerine gerek turizm tesislerine müsaade ettiği için, korumak için yeterli bir uygulama değil. Bu nedenle nitelikli koruma alanı ya da Van Gölü havzası kanununun çıkarılması bir zorunluluk arz ediyor. Bu noktada sizlerin çalışması ne doğrultudadır? Sadece bilgilenecek için sordum.

Son olarak da Sayın Başkan, yerinde bir inceleme yapmak üzere bir önerge sizlere sunduk.

Söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, evrak geldi, bu sunumla ilgili süreç bittikten sonra, zaten çalışma takvimini biz gene değerlendireceğiz veda ettikten sonra Genel Müdürlüğümüze. O aşamada tekrar konuşalım onu.

Teşekkür ederim sorunuz için.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yani Ağrı Vekilimiz, Nejla Vekilimizle birlikte sunduk.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Tabii, tabii, aldık onları, onu değerlendireceğiz.

Teşekkür ediyoruz.

Evet, Sayın Sayın Bayar Özsoy. İlk ismi Sayın Bayar Özsoy olunca Sayın Sayın Bayar Özsoy diye söylemiş olduk.

Buyurun Sayın Milletvekili.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Kıymetli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Küresel ısınmayla beraber iklim değişikliğinin çok ciddi boyutlara ulaştığı günümüzde yer altı ve yer üstü kaynaklarımızın ne kadar önemli olduğu hepimizin malumu. Pandemi döneminde toprakları nasıl kullanmamız gerektiğiyle ilgili Hükûmetimiz çok ciddi kararlar aldı biliyorsunuz; hiç toprak bırakmamak için yani ekilmeyen toprak bırakmamak için. Ben burada Sayın Genel Müdürümüze ve ekibine kullanılmayan su kaynağı bırakmamak üzerine bir çalışma yapılmasını öneriyorum. Tabii, bu, Devlet Su İşleriyle beraber yapılması gereken bir çalışma; iç sularda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğümüzün barajları, göletler, belki özel idareler tarafından yapılmış barajlar, göletler var; buralardaki yüzey alanlarıyla ilgili, onların tamamının yetiştiricilikte kullanılmasıyla ilgili ciddi bir çalışma yapmamız gerektiğine inanıyorum. Ayrıca kaynak sularında da havuz balıkçılığıyla ilgili bir şeyler yapmamız gerektiğine inanıyorum. Tabii, burada hem suyun kirlenmesini hem de çevrenin kirlenmesini önleyici şekilde bir şeyler yapmamız gerekiyor.

Tabii, balıkçılık ve su ürünleri derken hep balıktan bahsediyoruz ama bir de sülük, kurbağa ve salyangoz gibi gerçekten yükte hafif, pahada ağır diyebileceğimiz su ürünlerimiz var. Bizim yöremizde, Kayseri’de 2 tane sülük yetiştiriciliği tesisi var, 2 tesiste de 1.500 kilografa yakın sülük yetiştiriliyor ve bunlar tıbbi alanda kullanılıyorlar. Bunlarla ilgili de bir çalışması var mı bilmiyorum Bakanlığımızın? Ben bundan sonraki süreçte tabii, girdi fiyatlarıyla ilgili bir çalışma yapmamız gerektiğine de inanıyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Değerli Milletvekilimiz Sayın Özsoy’a teşekkür ediyoruz.

Evet, söz isteyen milletvekillerimiz düğmeye basarsa sırayla buradan söz vereyim.

Sayın Ertuğrul Gazi Konal şimdi söz hakkı sırasında.

Buyurun Sayın Konal.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Evet, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; teşekkür ederim ben de Sayın Genel Müdürümüze. Güzel bir sunum izledik, kapsamlı. Buradan anlıyoruz ki Genel Müdürlüğümüz aslında olaya vâkıf ancak ben sahada problemler olduğunu görüyorum, onu tespit ettim yani bizim tespit ettiğimiz konulara aslında Genel Müdürlük hâkim ancak sahada uygulamalarda problem olduğunu düşünüyorum.

Ben Giresun Milletvekiliyim; 5,5 metre küçük kayığı olan bir babanın evladıyım. Yaşım gereği 95 yılından bugüne baktığımda 1995 yılı ile 2005 arasında o 5,5 metrelik tekneyle sadece hanemizi değil, apartmanımızı... Hatta mahallemize bol bol balık ikram ettiğimiz o günleri hatırlıyorum. 2005 sonrası -ki Genel Müdürümüz 2002’den sonra avcılığın çok üst seviyeye çıktığını söylüyor- muhtemelen o avcılığın çıkmasıyla, o radarların ve sistemlerin artmasıyla bizim balıklar ya yataklarından kaçtı ya “Bu insanoğlu bizi bitirecek.” dedi, gitti ya da hepsini o ağlara verdik diye düşünüyorum. O misina ve ağ takibi olayı güzel ancak ben hâlâ işte, Giresun’a gittiğimde hafta sonları balıkhaneye giderim, kendim tezgâhtan balığımı seçerim, olta balıkçısı olduğumuz için öyle her tezgâhtaki balığı almazız.

Tezgâhtarların da problemleri... Diyor ki: “Su Ürünlerinden geliyorlar, bizlere ceza kesiyorlar boydan dolayı ancak bunu bir tutan var, arada bir komisyoncu var ekstradan, kamyonla getiriyorlar bize, o paketlerle veriyorlar, bizim ne günahımız var?” O ağ ve misina takibi yapılabilirse o balığı da kimin tuttuğunun tespit edilebileceğini düşünüyorum. Tezgâhtarlar zaten sezonluk tezgâhlarını açıyorlar, ekmeklerini kazanmaya çalışıyorlar, ben de onlara bu cezanın kesilmesini doğru bulmuyorum diyorum.

Bu “Moritanya, orada büyük çok balık var.” dediniz yani yeniden keşfetmeye gerek yok, nasıl yapıyorlarsa bunu biz tekrardan bakalım, edelim, Komisyon olarak bu balığımızı tekrardan bu memleketimize geri döndürelim diyorum.

Ben, tabii, sadece insanoğlu tarafından değil, balık tarafından da düşünmemiz gerektiğini düşünüyorum. Şimdi, radar sistemi, az önce sunumda da gördük, balık nerede var oranın koordinatını çıkartıyor, bu “algarna” dediğimiz o av sistemiyle beraber ne varsa kazıyıp alıyor, hatta öyle ki geçen hafta Samsun açıklarında bildiğim kadarıyla bir yıllanmış insan cesedi bile o ağa takıldı, ulusala çıktı. Yani bu ne demek? Altta ne varsa kesip alıyor. Tabii, burada balıklarımızın yuvaları gidiyor, o balık meraları gidiyor ve neslimiz maalesef tükeniyor. Ha, bu balıklar ne yapılıyor, o küçük balıklar ne yapılıyor? Bu hafta 300 ton hamsi tutuldu; 100 tonu büyük, 200 tonu küçük kalıyor, o küçük kalanların bir kısmı yağ ve yem fabrikalarına gidiyor, istavrit ve diğerlerinin de maalesef ölüleri denize dökülüyor. Bunu biliyoruz, görüyoruz yani bunda bir şeyimiz yok. Tabii ki günün geçiştiriyoruz ama gelecek nesle maalesef balık bırakmıyoruz. Bunu ben kendim açık görüyorum yani ben balıkla büyümüş bir insan olarak artık balığa hasret kaldık, evlatlarımızın ne yapacağını hiç bilmiyorum maalesef. Tabii ki büyük bir sektördür yetiştiricilik de kafes yetiştiriciliği de ama orijinal bir balığın tadını ve lezzetini, hatta vitaminini verme şansı yok diyorum.

Yetiştiricilik bakımından da tatlı su balıkçılığında “kırmızı benekli alabalık” dediğimiz bir balığımız var, bizim atamızın, dedemizin bıraktığı, ona hasretiz; böyle yılda bir defa işte, milletvekili olduktan sonra hediye olarak yüksek köylerimizdeki muhtarlarımız getiriyor o kırmızı benekli alabalığı, 2-3 tane böyle tereyağlı yersek ne âlâ yani.

Dedelerimi anlatırken benim dedem 95 yaşında, büyük hasta oldu, bilirubin oranları çıktı işte, profesör burada dedi ki: “Ya, amca senin şu anda şuuru yitirmen lazım ama sen adını biliyorsun, memleketini biliyorsun, torununu tanıyorsun, evini biliyorsun.” Dedem de dedi ki: “Benim yediğim kırmızı beneklileri sen yeseydin senin de beynine bir şey olmazdı.” Vücut bitiyor ama beyin bitmiyor. Biz bu değerlerimizi artık kaybediyoruz, onlar da HES’lerle gitti, yanlış avlanmayla gitti, bir şekilde gitti. Ne yapmamız gerekiyor? Bunların çözümünü hep birlikte bulmamız gerekiyor. Bu, balığın veyahut da vatandaşımızın geleceği için, hepimizin geleceği için; burada siyaset yok, bir şey yok. Geçen hafta çok güzel Barış Bey de açıkladı yani bu Komisyonla Vehbi ağabey az önce çok güzel bir şey söyledi, çok güzel bence “Dünyanın yaşaması için denizin yaşaması lazım, balığın yaşaması lazım.” 1999 depreminde İstanbul’da büyük afet yaşandığında orada balıkçılık yapan bir Ferit ağabeyim vardı, dedi ki: “O yıl öyle bir hamsi çıktı ki İstanbul’a dağıttık bedava hamsiyi.” O da benim hiç aklımdan çıkmıyor. Deniz bir mucizedir ama bizim bu mucizeyi iyi yönetmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Ben Genel Müdürümüzü hakikaten yani bu kadar beklemiyordum, olaya çok vâkıflar ancak sadece vâkıfız diye düşünüyorum. İnşallah, bu Komisyonla beraber bu problemleri çözeceğimize inanıyorum.

Bir de bence dünyanın en lezzetli balığı olan “kaya mezgiti” dediğimiz balığı, Giresun’da kaya mezgiti yemek üzere bütün Komisyonu Giresun’a davet ediyorum diyorum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz Değerli Milletvekilimiz Sayın Konal.

Evet, şimdi Komisyon Sözcümüz Sayın Barış Karadeniz.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Başkanım, değerli Divan, milletvekili arkadaşlarım, Genel Müdürlüm ve daire başkanlarımız; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, sayın vekilimiz söyledi; geçen toplantıda bunun bir siyasetüstü bir Komisyon olması gerektiğini, siyaseti zaten Mecliste yapıyoruz ama burada siyaset değil, Türkiye'nin gerçek ihtiyacı olan sürdürülebilir su ürünleri ve balıkçılıkla ilgili çalışmalarımızı yapmamız gerektiğini söylemiştik. Geçen Komisyon seçim öncesiydi, tabii, hâliyle, seçim yaklaştığı için Komisyon çalışmaları yaparken arada seçimle ilgili siyaset yapılabiliyor. Bu, tamamen bütün arkadaşlarımızdan gördüğümüz, siyasetüstü bir Komisyon.

Ben Genel Müdürlüğümüze yaptığı sunum için teşekkür ediyorum. İnşallah, bu Komisyonla birlikte çok daha güzel işlere imza atacağız.

Sayın Genel Müdürüm, az önce, Bakanlığın aslında işlevsel anlamda en büyük ama Bakanlığımızın en küçük birimi olduğunu ifade ettiniz yani bu aslında Türkiye adına üzülecek bir şey çünkü Türkiye'deki tarım alanları ne kadarsa su ürünleri alanı da o kadar, tarımla eş değer ve nasıl bir Tarım Bakanlığı varsa bence su ürünleri, balıkçılık ve denizcilik bakanlığının olması lazım. En küçük birim değil, bu birimin Türkiye'yi yönetecek en büyük birim olması gerektiğini zaten Komisyondaki arkadaşlarımızla da ara ara konuşuyoruz, ortak bir kanıdır bu.

Benim de birtakım sorularım olacak. Bu Bakanlığımızın küçük biriminin bütçesi yeterli midir? Türkiye'nin en yüksek bütçeli ihracat kaleminin olduğu bir noktada bütçe olarak Sayın Genel Müdürlüğümüz bu bütçe altında eziliyor mu? Onu sormak istiyorum.

Gıdayla ilgili de az önce bir açıklama yaptınız, gıda kontrolüyle ilgili. İhracat noktasında, tamam, Avrupa, Japonya, Rusya gıdayla ilgili kontrolleri istedikleri için biz çok şeyi başardık aslında ama iç piyasaya sunulan ürünlerin bu Komisyonun da bir görevi olması gerektiğine inanıyorum, iç piyasaya sürülen işleme fabrikasındaki ürünlerin ben tamamen gıdaya ve insanlık adına bir terör niteliğinde olduğunu düşünüyorum çünkü her gün binlerce kişi... Sadece gıdayla ilgili, özellikle alerjen içeren su ürünleri sektörüyle ilgili işleme fabrikalarının da -tabii ki sizinle alakalı değil ama su ürünleriyle alakalı kısmının- tekrar bir revize edilmesi, Avrupa standartlarına çekilmesi gerektiğine inanıyorum.

Böyle kısa kısa başlıklar almıştım. Dünyada ihracat noktasında 1,7 ile 2 milyar dolarlık bir hedef. Evet, Rusya savaşı etkiledi, Japonya bizi bıraktı, Türk somonu... Hep dediğim bir şey vardı, geçen Komisyon da söyledim yetiştiricilik kısmının planlı ve ölçekli yapılması gerektiğini. Evet, şuraya yetiştiricilik yapalım ama plansız ve ölçeksiz yapıldığı zaman hem ülke ekonomisine ilerleyen zamanda hem de yatırımcıya büyük bir külfet getirdiğini düşünüyorum çünkü plansız olursa... Japonya bizden şu anda alabalığı almıyor, Rusya bıraktı. Bu üreticilerin şu anda depolarında tonlarca alabalık var ve satış noktasında, bu ülkede, şu anda, girdi maliyetlerinin bu kadar yüksek olduğu yerde satışla ilgili zorlanacaklar, belki önümüzdeki dönem birçok yetiştirici faaliyet değiştirmek zorunda kalacak; bunu da tabii ki istemeyiz.

Bu 1,7 ve 2 milyar dolarlık hedefler doğrultusunda, su ürünleri mühendislerimizi hep dile getiririz; Türkiye'de su ürünleri mühendislerimizin birçoğu yufkacı, ayakkabı boyacısı ya da bir yerlerde çalışmak zorunda kalıyorlar. Bu Bakanlığa su ürünleri mühendislerinin imza yetkisiyle ilgili yazılı talebiniz oldu

mu? Onu sormak istiyorum çünkü kendiniz ve ekibiniz de su ürünleri mühendisi, bürokrat olduğunuz için imza yetkiniz var ama sahada olsanız, maalesef, imza yetkisi olmayan Türkiye’deki 15 bin su ürünleri mühendisinden birisi olacaktınız. Bununla ilgili yazılı bir çalışmanız var mı?

Bir de soracağım, bu balıkçı barınaklarının ihaleleri yapıldı mı, hâlen bekliyor mu? Bilgim olmadığı için soruyorum çünkü geçen komisyonda konuşmuştuk.

Sayın Genel Müdürüm “Balıklarla ilgili kota getiriyoruz.” demiştiniz. Hangi balıklara kota geldi, kota uygulaması var mı? Onu da merak ettim.

Karadeniz en bereketli havza olarak görülüyor ama şu anda yapılan çalışmalarda Avrupa’nın en kirli denizi; Avrupa’nın en kirli denizi olurken de belki de dünya sıralamasında hızla yükseliyoruz. Bu bereketli Karadeniz havzası yakında başımıza dert, hani müsilaj denilen şeylerin Karadeniz’de çıktığı, kirliliğin... Eskiden büyüklerimiz “Denizler çöpleri yutar.” derdi ama şu anda denizler o attığımız çöpleri, atıkları, evsel ve endüstriyel atıkları dahi kismaya başladı, yakın bir tarihte Karadeniz de bunu yaşayacaktır diye düşünüyorum.

Girdi maliyetleriyle ilgili bir çalışması var mı Genel Müdürlüğümüzün? Çünkü yetiştiricilik olsun, avcılık olsun çok ciddi girdi maliyetlerinin altında ezilmiş durumda. ÖTV’siz mazot... Mazot artışlarını, bu fiyatı vatandaşa yansıtmamak adına ÖTV’li kısmı zamlardan yedikleri için ÖTV’siz mazot ve normal mazot arasında şu anda çok büyük bir fark yok yani ben sezon açılışı olmasına rağmen kendim de dâhil denize çıkmaz olduk çünkü her çıktığımız maliyet o balıkçılarımızın denizlerde daha da hırslanmasına, daha da saldırmasına sebebiyet veriyor çünkü girdi maliyetleri çok yükseldi.

Bir sorum daha olacak, hep sorarım bunu. Ülkemizde Et ve Balık Kurumu vardı, şimdi Et ve Süt Kurumuna dönüştü. Bu balık kurumu nerede? Çok merak ediyorum. Bu balık kurumuyla ilgili bir çalışmanız var mı?

Bir de Türkiye’de tarım ürünleri olsun, fındık olsun, pirinç olsun, tarım ürünleriyle ilgili bir taban fiyatı var. Balıkta taban fiyat çalışmanız var mı? Her sezona başlarken balıkçı o sezon bir balığı en düşük fiyat ne kadara satacak, bunu bilmesi lazım diye düşünüyorum; bilmediği takdirde aracılının elinde -geçen gün bir yazı paylaşmışım, hamsi Çanakkale’de 16-20 TL arasında, balıkçıdan alınırken nihai tüketici 80-100 lira gibi bir fiyata aldı- yani bir balık taban fiyatının olmaması, bu, elden ele geçerken nihai tüketicinin de en yüksek fiyattan yemesinin ülkemiz açısından ben son derece sakıncalı olduğunu düşünüyorum.

Daha konuşacak çok şeyimiz var, ben Genel Müdürlüğümüzü bu yaptığı slayt gösterisi ve çalışmalarından dolayı kutluyorum. Hep birlikte çalıştık, inşallah, bundan sonraki süreçte de daha güzel şeylere imza atmak için burada beraber olacağız.

Teşekkür ediyorum Komisyona da.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Sayın Karadeniz.

Evet, şimdi, söz isteyen Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun Değerli Milletvekili.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; Sayın Genel Müdürün sektörle ilgili bizleri bilgilendirmesi gerçekten güzel bir çalışmaydı ancak burada siyaset yok dedik, sektörle ilgili konuşacaklarımız var dedik; bu doğrudur, katılırim ama hem muhalefet hem de iktidar partisinden arkadaşlarımız sektörle ilgili eksiklikleri dile getirdiler. Ben de bu konuyla ilgili yani yetiştiricilik ve avcılıkla ilgili... Yetiştiriciliğin bir problemi var, yetiştiricilerin bir problemi var; bu da

sektörün finansman kaynağı konusunda, su ürünleri yetiştiricilik sektörünün finansman ihtiyacının karşılanmasına yönelik, firmaların stoklardaki balıklarının teminat kabul edip Ziraat Bankası ve diğer banka kredilerinden yararlanması konusunda bir çalışmanın gerekliliğine inanıyorum.

Ayrıca, avcıların yani denizlerde balıkçı arkadaşlarımızın, çalışanlarımızın, emekçilerimizin çoğu sigortasız yani sektörde hayatını idame ettiren, geçinen insanların sayısının 250 bin olduğu söylendi ki bunlar ağırlıklı küçük boy teknelerde çalışan insanlar, avlanmanın yüzde 10'unu elde eden kitle, yüzde 90'ını da büyük teknelerin elde ettiğini söylediniz, dolayısıyla büyük teknelerde çalışan insanların sigortasız olması pek mümkün olmayabilir...

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sigortasız onlar da.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – ...ama küçük teknelerde çalışan insanların... Sektörün genel sorunlarından bir tanesinin bu olduğunu düşünüyorum. Konuyla ilgili de su ürünleri ruhsat tezkeresi yani sarı kâğıt verilmesi durumunda sigorta kaydının aranması yani bu şöyle olmalı, öyle düşünüyorum, bu konuda çalışma yapan arkadaşlarımızın da buraya gelirken kendilerinden dinlediğim şey, konuyla ilgili “Su ürünleri ruhsat tezkeresi yani sigorta kaydı aranması zorunluluğu getirilmesinin soruna çözüm sağlayacağını düşünüyoruz.” diyorlar. Söz konusu tezkere başvurusunda bulunanların sigorta kaydına ilişkin ilgili evraklarını T.C. Tarım ve Orman Bakanlığına ibraz etmeden sarı kâğıt sahibi olamamaları, bununla birlikte, Sosyal Güvenlik Kurumu sisteminin su ürünleri ruhsat tezkeresi sistemiyle uyumlaştırılması konularının önem taşıdığı görülmektedir. Bu sayede, denizlerde çalışan işçilerin sigortasız çalışmalarının önüne geçileceği ve farklı teknelerde çalışmaya başlayan personelin bilgilerinin her iki sisteme de eş zamanlı olarak yansıtacağı öngörülmekte. Bu konuda da desteğinizle, buradaki siyasi iradenin bürokrasiyle birleşip bu Komisyonumuzun da inşallah sektörle ilgili olumlu önerilerle birleştirilerek ve ortak kararlar alınarak, üç tarafı denizlerle çevrili, gölleri, akarsuyu olan bu mümbit topraklarda hem beslenme anlamında hem ticaret anlamında hem de gelir getirmesi anlamında, döviz getirmesi anlamında, inşallah, o 2 milyar dolarlık ihracat gerçekleşir çünkü ülkemiz gerçekten sıkıntı yaşıyor. Bu sebeple bugünkü toplantıyı, 2'nci Toplantıyı hayırlı ve bereketli buldum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Sayın Kırkpınar.

Şimdi söz isteyen Sayın Yavuz Aydın.

Buyurun Değerli Milletvekili.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; öncelikle Komisyonumuzun tekrar ülkemiz ve sektör açısından hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünden gelen sayın bürokrat arkadaşlara, Sayın Genel Müdürrümüze ve bürokrat arkadaşlara yapmış olduğu sunumlardan dolayı teşekkür ediyorum. Bilmediğim için soruyorum, bu konulara cevap almak isterim. Yapmış olduğunuz sunumda Avrupa'daki trollerin tekerlekli -yani izlediğimiz slaytta da öyleydi- fakat Türkiye'deki trollerin dibinde demir olduğu söylendi. Acaba bu hani o dip balıkçılığında yavrular ya da oradaki canlılar -demir olmasıyla ilgili- daha mı fazla tahribat veriyor, Avrupa bunu tekerlekli bir trol modeliyle yapınca acaba dipteki canların yaşamasına sebebiyet mi veriyor? Bunu öncelikle sormak isterim, bilmediğim için soruyorum ama dikkatimi çekti, Avrupa'da bu tekerlekli de Türkiye'de niye demirle denizin dibi çekiliyor; bu konuda bilgi almak isterim.

İki: “Yetiştiricilikte, bu kafes balıkçılığında, -Sayın Genel Müdürüm bahsetti- yüzde 80 balık kullanılıyordu, şimdi yüzde 20 balık kullanılıyor.” dedi. Yapılmış olan bu beslenme çeşitliliği ya da orijinal balığın yüzde 80’den 20’ye düşmüş olması; acaba başka maddeler mi o yüzde 80’lik alanda, 20’nin dışındaki 80’lik alanda, hangi maddeler oraya giriyor? O giren maddeler acaba denizimizi kirliliyor mu? Bunu da yine bilmediğim için soruyorum. Bununla ilgili yapmış olduğunuz bir çalışma var mı? Bu beslenme modeliyle denizlerimiz kirleniyor mu? Bunu da öğrenmek isterim. Bir de bu kafes balıkçılığında -ben de bir Trabzon Milletvekiliyim- bölgemizde de ciddi anlamda bir kafes balıkçılığı sektörü gelişmeye başladı. Bununla ilgili, mesela denizlerin kirlenmemesiyle ilgili, şayet bu yemleme modeli eğer denizlerimizi kirliyorsa o zaman bu balık kafeslerimizin denizlerimizi ve sahillerimizi kirletmemesi için ne kadar mil uzakta olması gerekiyor? Buna da bir cevap almak isterim.

Gerçekten Komisyon üyesi arkadaşlarımız ve milletvekili arkadaşlarımız çok önemli konulardan bahsetti. Bu Komisyon da ortak bir kararla Mecliste alındı, demek ki bu sektörün ciddi sorunları var. Ben denizcilik bakanlığıyla ilgili fikre katılıyorum, demek ki önemli bir konu, önemli bir sorun, önemli bir sektör ise ülkemiz açısından bunun bir bakanlık bünyesinde toplanmasının doğru olacağını düşünüyorum.

Sayın vekilimizin, yine, söylediği gibi, bir genel müdürlük çatısı altında acaba hem yetki hem sorumluluk hem de ekonomik güç olarak yeterlilik var mı? Bu da önemli bir şey. Yani eğer bu kadar büyük bir sektör, bu kadar büyük bir alan sadece bir genel müdürlükle yönetilmeye ve şekil verilmeye çalışılıyorsa acaba yeterli miyiz? Bunu da sorup sorgulamak lazım.

Bu Komisyon sonuç bildirgesinde bu sektöre bakanlık noktasında, bu sektöre su ürünleri ve denizcilik bakanlığı kurulması noktasında bir görüş beyan edebiliyor mu? Sayın Başkanım, bunu da size soruyorum.

Teşekkür ediyorum bütün çalışmalarınız için, sağ olun.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Aydın.

Genel Müdürümüz cevap verecek ama Komisyon öncelikle bütün teklifleri tabii, raporuna dercedecek, bu bakanlık konusundaki teklifler de gelecek. Komisyondaki yapılan değerlendirmelerde bunun elzem olduğu yönünde bir fikir, bir çoğunluk olursa bu da tabii niye sonuç bildirgesinde yer almasın; o bizim takdirimizde, hepimizin takdirinde olan bir şey, bunu birlikte değerlendireceğiz.

Şimdi, evet, Sevda Erdan Kılıç.

Değerli Milletvekilim, buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Genel Müdürümüze de çalışma ekibine de teşekkür ederiz, güzel bir sunum ve bilgilendirmeydi, emeklerine sağlık.

Yalnız Genel Müdürümüz konuşmasında balıkçı barınaklarına ilişkin, bir de kooperatifçiliğe ilişkin yasal düzenleme gerektiğine vurgu yaptı. Onunla ilgili Genel Müdürlüğün bir çalışması var mı, Komisyona sunabilecek bir öneri niteliğinde? Bunu merak ettim. Bir de balık tüketimi konusunda da bir farkındalığa ihtiyaç olduğu muhakkak, hepimiz tarafından kabul edilen... Ben kendi çevremden, kendi çocuklarımdan da biliyorum, ya, çocuklara herhâlde öncelikle sevdinilmesi gerekiyor. Genel Müdürlüğün bu konuda bir farkındalık projesi, çalışması ya da bir kamu spotu ya da başka bir bakanlıkla, örneğin Sağlık Bakanlığıyla ortak bir çalışması var mı? Belki bu en aşağıdan, ilkokuldan, anaokulundan başlaması gereken bir proje. Böyle bir çalışması, farkındalık projesi var mı? Bunu merak ettim.

Ben geçen dönem hem Deprem Komisyonunda, devamında da Şüpheli Çocuk Ölümlerine İlişkin Araştırma Komisyonlarında görev aldım. Araştırma komisyonlarının aslında Meclise en büyük katkısı, Mecliste yaşanan bu kutuplaşmanın ötesinde burada daha teknik konular olduğu için çok konuda ortaklaşılabiliyorsunuz, ortak kanaate varıyorsunuz, ortak rapor yazabiliyorsunuz. Nitekim gezilerde bir arada olmak da o kutuplaşmayı ve siyasetüstü konuşmayı da aslında bize önermiş oluyor ve güzel bir çalışma örneği de oluyor. Bu Komisyonun da böyle olacağı inancındayım ben. Bunun dışında ama maalesef araştırma komisyonlarının birçoğunda sonuçta çıkan rapor tozlu raflarda kalıyor ve yasal düzenleme hâline gelemiyor. Ya, umut ediyorum ki -bu gerçekten çok önemli bir Komisyon- buradan çıkacak rapor tozlu raflarda kalmaz, yasal düzenleme olur, genel müdürlük uygulanabilir; az önceki vekillerimizin dediği gibi de, belki bakanlık kurulması konusunda bir ortak mutabakat olursa bu da bu Komisyonun bir sonucu olmuş olur.

Şimdiden Komisyonun da hayırlı olmasını diliyorum. Herkese de çalışmalarında başarılar diliyorum. Genel Müdürümüze ve ekibine de bundan sonraki çalışmalarında başarılar diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler Sayın Kılıç.

Evet, başka söz isteyen milletvekilimiz yok dolayısıyla Değerli Genel Müdürümüz Doktor Mustafa Altuğ Atalay’a sözü veriyorum.

Buyurun.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Ben, ayrıca burada bulunmaktan bir daha memnuniyet duyduğumu belirtmek istiyorum çünkü hakikaten bütün sorular, eleştiriler bizi biraz daha motive ediyor. Bu Komisyon iyi ki kuruldu, biz de bütün çıplaklığıyla, ne gerekiyorsa onları artırıyla eksileriyle tekrar size ifade etmekten memnuniyet duyacağız.

Sayın Ertuğrul’un, Vekilimizin sorusuyla misina ağıyla başlıyorum. Misina ağı, ilk önce balıkçılar tarafından yasaklanmasını istediler, geçmiş tarihlerde yasaklandı. Sonra hem Avrupa Birliğindeki hem kendi ülkemizdeki pratikteki uygulamalarıyla baktık, komple yasak demek çok kolay oluyor. Yasakladığımız zaman biz alıyorduk, hatta nasıl tekneyi parçaladıysak onları da alıp bir yerde yakıyorduk ki ibretiâlem olsun diye ama bu son derece kırıncı oluyor. Avrupa Birliğinde serbest, dünyanın birçok ülkesinde serbest, biz de bu markalama sistemini getirdik, markalıyla artık her ağı ne kadar uzunlukta olabileceği... Her tekneye dedik ki: “En fazla işte 6 posta yani 600 metre ağ kullanabilirsin. Markalı olacak, eğer markasızsa gene yasak.” Bu şekilde kullanmasına serbestlik getirdik. Neden? İş gücünü kolaylaştırıyor. Öteki ip ağların veya diğer ağların taşınması son derece zor. Bunları da yine bilimsel çalışmalarla yaptık yani biz yaptırmış olduğumuz değişikliklerin neredeyse tamamına yakınında bir bilimsel rapor istiyoruz. Bu raporla yani Avrupa kaynaklı veya kendi ülkemizde yapılmış, üniversitelere yaptırmış olduğumuz -kendimiz de yaptırıyoruz- çalışmalardan sonuçlanarak karar veriyoruz. Bu şekilde, belirli sınırlarda, markalı, sahibi belliyse ona müsaade ediyoruz. Av verimi de yüksek oluyor, tek kişi toplayabiliyor; bunlar önemli şeyler.

Eğitim son derece önemli, her balıkçıya eğitim vermemiz lazım. Ben eski Tarım İl Müdürüyüm, Tarım İl Müdürlüğündeki personel, nasıl buğday ekimi yapılır, işte nasıl hasat edilir, bunların eğitimini aslında gece toplantılarıyla, kış vaktinde verir. Biz bu eğitimleri yine balıkçı bölgelerinde balıkçılara vermeye gayret ediyoruz ama yasal bir zorunluluk yok. Yasal zorunluluk olursa bu da herkesi, çok büyük bir kesimi etkileyeceği için bütün partilerin konsensüs oluşturması bizi de memnun eder. Eğer

Komisyonundan böyle bir teklif geçer ise biz de yasal... Burada belki atlandı, söylenmedi ama sportif avcılara da yani “Ben gideyim, işte, bu hafta sonu balık avlayayım.” diyen vatandaşımıza da bir belge verilmesi, bir ruhsat verilmesi ve o ruhsatta da küçük bir eğitim olması muhakkak bir zorunluluk; dünyadaki örnekleri de bu, bunu da getirmekte fayda görüyoruz, eğitim muhakkak olmalı.

Ruhsat alım satımı... Hakikaten ruhsatlar büyük meblağlara satılıp alınmaya başlandı ama balıkçılık yapacaksanız... Hani yeni verilmediği için fiyatlar taksi fiyatları gibi artıyor; ona nasıl bir çözüm bulunur, açıkçası ben de bilemiyorum ama yeni ruhsat verirsiniz zaten var olan çok fazla av gücümüzü daha da arttırmış oluruz. Vermediğimiz zaman da “Benim ticari bir gelirimdi.” ya da “Benim babamdan kalma bir ruhsatım var, teknesiyle birlikte miras kaldı.” diyor “Bunu satamazsın.” demek de Ticaret Kanunu’na aykırı ama yasal düzenleme yapar isek -kanuni bir düzenleme yani alt mevzuatla olmaz- düzeltilebilir.

Cezaların tahsilatı, trafik cezaları nasılsa öyle; biz Maliyeye bildiriyoruz, Maliye cezaların tahsilatını yapıyor ama bizde herhangi bir işi var ise cezasını ödemiş mi ödemiş mi, onu da kontrol ediyoruz -hani ruhsat yenilemeleri gibi- fakat asıl sorumluluk burada Maliye Bakanlığının.

Efendim, başka eksik, cevaplamadığım kaldı mı?

Sayın Sarıbal Vekilim, birinci olarak sizi temin ederim, herkesi temin ederim, Marmara’da kıyılarda balık yetiştiriciliğiyle ilgili bir ağ olmaması gerekir, olamaz yani ama midye yetiştiriciliğini teşvik ettik. Midye yetiştiriciliği de suyu süzdüğü için genel itibarıyla faydalı bir yetiştiricilik. Denizlere bütüncül bakılmalı, hakikaten öyle çünkü -sunumda da gösterdim- biz balık üzerinden karar vermeye çalışıyoruz ama o balığın yumurtadan çıkmış olduğu larva aslında planktonla besleniyor. Planktonu da bire bir etkileyen... Bizim, işte, her gün el yıkadığımız, affedersiniz sifonu çektiğimiz su da o planktonu doğrudan etkiliyor veya herhangi bir atık bıraktığımızda bunlar etkileniyor; bunlara bütüncül bir yaklaşımla yaklaşılması gerekiyor. Şöyle: Dünya ortalamasına baktığımız zaman ülkemizin durumu dünyanın ortalamasından daha kötü değil, bir defa onu rahat tespit edebiliyoruz ama özellikle Marmara Denizi son derece hassas.

Girdi maliyetleri maalesef çok artıyor, bütün dünyada artıyor, bizde de artıyor, bunları düşürmek için destekleme modellerini uyguluyoruz. Ziraat Bankası ciddi miktarda düşük faizli kredi veriyor.

Kişi başı 7 kilogramı arttırmak için de elimizden gelen bütün gayreti gösteriyoruz. Hatta yeni bir destekleme modelimiz, işte ülkemizdeki zincir marketlere veya aldığı faturayla sabit olan marketlere satış yapan balıkçılara biraz daha ucuza satabilmeleri için destek verelim diye bir projemiz de var, bunu 2020 yılında pandemiyle birlikte yapmıştık, başarılı olmuştu. Bu tür desteklemelerle birlikte artık 2020 yılında yaptığımız desteklemeden sonra bu zincir marketlerin tamamının soğuk hava depolarında artık dondurulmuş balıklar var. Dolayısıyla artık bazı marketlerin 10 bin tane şubesi var, neredeyse 10 binine birden donmuş balık da olsa gitmeye başladı. Tarım Kredi marketleri bunları satıyor. Bu tür desteklemeler belki diğerlerinden, tanıtımdan çok daha faydalı oluyor.

Sayın Elmas Vekilim balıkçı barınakları konusunu dile getirdi. Balıkçı barınakları -ben belki Ankara’nın en eski Genel Müdürlerinden birisiyim, önümüzdeki sene 9’uncu yıla gireceğim- başarılı olamadığım konulardan bir tanesi; başarılı olmadık, bunu itiraf ediyorum. Düzeltilmesi gerekir, Komisyonun muhakkak ele alacağı konulardan bir tanesidir. Bu konuyla ilgili de -hani teklifimiz var mı diye sormuştuk- hem TÜBİTAK’a araştırma yaptırdık hem kendimizi bu şekilde itiraf da ederek yani “Biz bu konuda başarılı olmadık.” diye iç denetim birimimize de şikâyet ettik, onların da raporlarını aldık. Son derece güzel raporlarla, ne yapılabilir... Ama bunlara tabii 8 tane kanun müdahale ediyor, 4

tane bakanlık ayrı ayrı müdahale ediyor, pek çok yönetmeliği var, vatandaş var, balıkçı var, turizmciler var; çözümü hakikaten zor. Nasıl karar verilir bilmiyorum ama bizim elimizden gelen bütün desteği vermemiz gerekiyor Sayın Vekilim.

Siz “Bize yapılması gereken tavsiyeleriniz ne?” diye sormuştunuz. Ben bu balıkçı barınaklarını birinci sıraya koyuyorum. Sayın Vekilim, ikinci sırada, uluslararası sulara çıkarmamız lazım balıkçılarımızı, bunu bir devlet politikası hâline getirmemiz lazım. Hakikaten ülkemizdeki balıkçı gemilerinin kapasitesi, donanımı, reislerin kabiliyeti çok fazla. Bir destekleme modeliyle bununla ilgili de bir çalışma yaptırıyoruz, Ankara Üniversitesiyle beraber çalışıyoruz. Onlar da size bir sunum yapabilirler, onlardan da bilgi alabilirsiniz.

Efendim, üçüncü teklifim, hani bu Komisyonun üzerinde durması gereken, balıkçılık bakanlığı veya denizcilik bakanlığı. Olursa bizi memnun eder, Sayın Karadeniz Vekilim de bu konuda çok çok ısrarcıdır ama benim görüşüm yani yıllardır bu kurumda çalışan bir bürokrat olarak şu aşamada sadece balıkçılıktan sorumlu bir bakanlık yapar isek denizcilikle birlikte gene arada tarım gibi sıkıştırız, çünkü deniz ticaretiyle arada... Benim görüşüm, sizler nasıl takdir edersiniz bilmiyorum ama Orman Genel Müdürlüğü aslında çok iyi bir örnek yani gerektiğinde helikopter, gerektiğinde uçak, gerektiğinde işçi alabiliyor döner sermayesinden; bu sektör de kendi döner sermayesi içerisinde bütün işlemleri aslında yapabilecek potansiyele sahip. Bağlı bir genel müdürlük olur ise kendi bütçesiyle hem personel istihdamını, personel planlamasını daha iyi yapabilir hem de daha etkin yönetim şekli sağlar, bu önemli bir çıkış olur. Güçlü bir genel müdürlüğü, bağımsız bir genel müdürlüğü, büyük bütçeli bir genel müdürlüğü...

Sayın Karadeniz bütçemizi de sormuştı. 2000 yılı öncesi bütçemiz 4 milyon liraydı, iyi bir ev alınabiliyordu o fiyatla ama pek çok iş yaptık. Şu anda 300 milyonun üzerinde olacak, gene aslında yeterli bir bütçe değil ama ciddi miktarda artış sağlandı. Bu da Genel Müdürlük çalıştıkça, faaliyetleri arttıkça bütçenin de arttığını gösteriyor.

Balık unu ve yağı fabrikalarını muhakkak ziyaret etmenizi tavsiye ederim. Yani -ben buradan doğrudan söylemeyeyim ama- balığı vatandaş mı yiyor yoksa balık unu fabrikalarında mı bu balık değerlendiriliyor, orada biraz şeyimiz var. Balık unu fabrikalarını ziyaret etmeniz de benim diğer bir tavsiyem olacak.

Sektöre yeni girmek isteyenler, su ürünleri mühendisleri hakikaten zorlanıyor. Çünkü yeni bir tesis yaparsanız yani denizde en ufak bir tesis yaparsanız 1 milyon dolarınızın cebinizde yatırım için, bir 500 yüz bin dolar da işletme için sermayenizin olması lazım. Yeni bir ruhsat da vermiyoruz, onu da almaya kalksanız, gene bu sefer liralarla ölçüp çok yüksek değerlerde vermeniz lazım. Ama buralarda istihdam ediliyorlar mı? Patron olmasalar bile istihdam konusunda bugün, iyi çalışan bir su ürünleri mühendisi devlette çalışan bir genel müdür kadar maaş alıyor ama bu şekilde istihdam ediliyorlar.

Sayın Vehbi Koç Vekilimizin özellikle değerlendirmelerine tamamen katılıyorum, son derece önemli şeylerin altını çizdiniz. Sigortayla ilgili kanuni değişiklik gerekiyor. Yani balıkçılara özel istisnai bir kanun gerekiyor, bu da Çalışma Bakanlığıyla çalışılıp belki Komisyonun tavsiye edeceği konulardan bir tanesi. Biz çok gayret gösterdik, her balıkçımız sigorta konusunda muzdarip yani onu söyleyebiliriz.

Çevre kirliliği konusunda genel bir cevap vereyim. Biz de Çevre Bakanlığı kadar aslında sorumluyuz denizlerin ve iç suların temizliğinden. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu bize yetki veriyor. Bu konuda denetimlerimizi de yapıyoruz ama birinci olarak tedbirlerimizi alıyoruz. Balık çiftliğini kurmak için aslında mevzuatlarda kıyıda işte 0,6 mil gerekiyor; 1,2 kilometreye tekabül edecek şekilde, biz bunu, yeni tesisleri 2,5 kilometreden aşağı artık kurdurmuyoruz, Karadeniz’de bile böyle kurdurmuyoruz.

Karadeniz’de kirlilik oluşturması mümkün değil bunların. Neden? Sadece kiş döneminde çalışıyor yani bu “Türk somonu” dediğimiz barajlardan alınıp bu mevsimde denize yerleştiriliyor ve haziran ayı gelmeden veya haziran ayında hasat ediliyor. Buradaki yemin kirlilik oluşturması hiçbir hesaplamada sıfırın üzerinde çıkıyor. O hırçın Karadeniz sularında... Ha, Ege’ye gelince, bu iş ilk önce Ege’de başladı. Hemen kıyıya bitişik sularda yetiştiricilik başladı. Teknolojileri geliştikçe, kapasiteleri arttıkça da ilk önce 2008’de bir etapla kıyıda uzaklaştırıldı, ardından bu Su rnleri Kanunu çıkarken 2020’de bir daha uzaklaştırıldı. Neredeyse artık Ege’de de Yunan sınırına dayanmış durumda ve onda da artık teknoloji... Hani nasıl “Balık unundan daha az yararlanıyoruz.” derken bu sindirilebilirlikle alakalı bir şey, daha fazla sindiriliyor balık, zaten fazla yem atılmaması için bütün gayret gösteriliyor. Dolayısıyla, yemden bir kirlilik olmuyor. Aslında yem dışarıya çıkarsa bile diğer balıklar tarafından yeniliyor.

“Acaba dışkı kirletir mi?” diye düşünüyoruz. Onda da bir balığın 1 kiloya ulaşması için 1,3 kilogram yem veriliyor, bir sene boyunca aşağı yukarı 300 gram dışkısı... Yani yemlerin sindirilebilirlik oranları çok yükseldi. Bu da teknolojiyle, probiyotiklerle veya diğer şeylerle... “Balık ununun yerini katkı maddesi olarak ne aldı?” dersiniz; soya, başta soya olmak üzere diğer proteini yükseklere yemin preparatına girdi. Bunlar sağlık örgütleri tarafından bütün dünyada kontrol ediliyor. Eğer sağlığı tehdit edecek bir şey olur ise zaten konulması mümkün değil.

Sayın Uçar Vekilimizin Van’la ilgili söyledikleri bizim de dikkatimizi çekti. Van’ın hem balığı inci hem kendisi inci. Son derece önem verdiğimiz illerimizden bir tanesi. Biz bize ayrılan bu bütçenin önemli bir payını Van’a koruma için gönderiyoruz, oradaki arkadaşlarımız da son derece cefakrca çalışıyorlar. Sahil Güvenlik kuruldu. Orada Sahil Güvenliğin kurulmasını biz de istedik. Jandarmayla birlikte çalışıyoruz.

Gelelim balık stoklarına. Belirli periyotlarla yani en son işte geçtiğimiz hafta bitti, önümüzdeki hafta bunun değerlendirilmesi için -Van’da balıkçılıkla ilgili bir alıştay var- eğer fırsatınız olursa sizleri de o çalıştaya davet ederiz Sayın Vekilim. Yakından takip ediyoruz. Aşağı yukarı orada 25 bin ton balık var, inci kefali var. Bunun 12 bin tonuna avlanabilir demişiz. Yani aslında kota getirmedi ama 12 bin tonun üzerine getirirsek, hamside yaptığımız gibi, hemen orada avcılığı kesebiliyoruz. Bizim avladığımız yıllık ortalama da 9 bin ton yani aslında inci kefalinin şu anda avcılıktan dolayı neslini tehlikeye atar bir durum veya olduğunu gösteren bir durum yok. Lakin -sizin dediğiniz gibi- üreme alanlarının kuruması, kuraklık ciddi bir sorun, buna da tedbir alınması lazım ama nesli tehlike altına alacak değil de stokları azaltacak kadar önemli bir sorun. Önümüzdeki sene yağışların daha iyi gitmesiyle birlikte inşallah... Bu sorun sadece Van için değil, diğer barajlarımız için de diğer göllerimiz için de aynı. Bununla ilgili olarak da yakından takip ediyoruz. Ben de bu sene değil ama geçen sene oradaki etkinliğe katılmıştım.

Sayın Vekilim, Kayseri bizim önemli balık yetiştiriciliği merkezlerimizde bir tanesi. Türkiye’de en çok balık yavrusu yetiştirilen yer Kayseri. Slk de o bölgede önemli miktarda yetiştiriliyor. Kayseri üzerinde olduğu gibi diğer yerlerde de hem balık yetiştiriciliği hem de slk yetiştiriciliği önemli. Slğn tıpta da kullanılmasıyla birlikte doğal stoklar üzerinde etkisi çok fazla artmaya başladı. Yani “Ben yetiştirdim.” diyor veya tıpta kullanılan bir slk 2’nci kez kullanılmıyor, ldrlyor. Asıl sülüklerin nesli tehlike altına girmeye başladı. Burada iki tane şey çok önemliydi: Birincisi, lkemizden büyük bir hızla slk kaırılıyordu; ithal edilme diyemeyiz, kayıtsız olarak kaırılıyordu. CITES kapsamında korunan bir tür. Kanunumuz 2020’de değişti, artık slk kaçakçılığı neredeyse tamamen durdu gibi. Bu sefer de ithalatı başladı. Bu sefer kaçak getiriliyor, onda da sağlıklı mı, sağlıksız mı diye kontrollerini yapıyor ve özellikle de bunun yetiştiriciliğini desteklemeye gayret ediyoruz.

Sayın Konal, tezgâhlarda küçük boy balık satıldığı zaman tezgâhtarların şikâyet ettiğiyle ilgili şikâyetleri bize iletiniz. Tezgâhları denetleme bizim en fazla kontrol ettiğimiz hususlardan bir tanesi. Neden? Şu kalemin eğer çalıntı olduğunu biliyorsanız satmamanız gerekiyor yani eğer bir hamsinin boyu 9 santimden küçükse bunun avlanmaması lazım; denizde kaçırmışız, nakledememesi lazım; buraya kadar gelmiş, oluyor bu yani büyük bir ülke ama tezgâhta da yakaladığımız zaman ceza kesmemizin bence uygun olduğunu düşünüyorum. Neden? Çünkü göz göre göre... Kendisinin de uyması gereken mevzuatta yazıyor, kuralda diyor ki: “Bu balığın 9 santimden küçük olmaması lazım.” E, bir bakıyoruz hepsi küçük.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Sayın Genel Müdürüm, geçen hafta kendini ihbar eden balıkçı biliyorum ben ya. CİMER hattından “Fotoğrafi çektim.” diyor ama bu isim “İstavrit bana geldi.” diyor. Yani sonuç olarak kamyonla getiriyor bu adam, kasayı bırakıp gidiyor. Yani onu almasa o gün tezgâhı boş kalacak, bunu demek istiyorum.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Efendim, almayacak yani biz de almayacağız yani vatandaş olarak bizim de almamamız gerekiyor.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Vatandaşın almaması lazım.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Evet.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Genel Müdürüm, bu konuda Türkiye’de balık halleri var. Şimdi, Türkiye’deki balık hallerinde -onu da merak ediyorum aslında- bizim Genel Müdürlüğümüzün çalışan personeli var mı?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Halin içinde, dışında muhakkak... Tabii, büyüklüğüne bağlı olarak, mesela İstanbul halinde yirmi dört saat personelimiz vardır, hem de 2-3 kişi var yani.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben bu balık hallerine her gittiğimde yani o tezgâhlarda satılan daha küçük balıkların orada... Şu gün, bu akşam gidin, aynı şekilde onu net görebilirsiniz. Küçük fener balıklarını, ne bileyim, bunun gibi o standartlara uymayan birçok balığın satıldığını gördük. Yani bunu balıkçı almasa -ihale usulüyle de alıyorlar- inanın ki balıkçı da bunu tutmaya tenezzül etmez yani biraz da karşılıklı oluyor. Ben bu Komisyondan özellikle onu da rica edecektim: Bu balık hallerine bir önem verilmesi... Çünkü balık halleri belirli kişiler tarafından tutulmuş. Gerekirse o hallerdeki denetimlerin artırılması, raporların tutulması ve bu standartlara uymayan balıkların da oralarda kesinlikle satılmaması lazım diye düşünüyorum.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Evet, teşekkür ederim.

Mesela, balık hallerinde bir balığın normal bir giriş yeri var, oraya arkadaşlarımızı koyuyoruz ve oradan o balıklar girmiyor ama -parti ayırımı yapmıyorum, belediyelerde genelde bunların kontrolü- bir bakıyoruz ki belediye arkadan -herhangi bir belediye, fark etmez- başka bir kapı açmış veya almış. Veya bu sefer hemen iki tarafı da üç tarafı da kontrol ettiğimiz zaman pazar halin dışına çıkıyor, hemen halin başka bir bölgesinde, yan tarafında, sağında, solunda bu tür balıklar satılmaya başlıyor. Önemli olan sattırmamak yani bir şekilde denizden yakalandıysa bile sattırmamak ve vatandaşımızı uyarak almamasını sağlamak. Ama balık halleri muhakkak daha sıkı denetlenmeli. Bizim hallerde denetim yapmaktan başka bir yetkimiz yok. Denetim yapıyoruz, balık küçükse el koyuyoruz.

Sayın Vekilim, kırmızı benekli balığı getiriyorlarsa onu da yememek lazım, getirmemelerini sağlamak lazım, o da tam korunan bir tür, zaten çok az kaldı.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Vallahi, 36 yaşındayım, ilk defa üç ay önce yedim, çok lezzetli bir balıkmış hakikaten.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Tutanağa geçti yalnız.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Onun efsaneleriyle büyüdük. Peki, niye bu balık yok, niçin kırmızı benekli alabalık yok?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Efendim, birinci olarak bunlar çok doğal kaynak sularını seviyorlar. Kaynak sularını genelde içme suyu olarak tesis etmeye başladık. Balıkçımız...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Sayın Genel Müdürüm, Milletvekilimizin yediği balık muhtemelen ithaldir, öyle diyelim.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Niye, yalan mı konuşalım? Yani Giresunluyuz biz ağabey, yalan konuşmayız.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Efendim, ben de kaya mezgiti yemedim, ben de onu merak ederim.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Neyse, ben getireyim o zaman, bir test edelim; ithaldir muhtemelen.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Küçük balıkların yağ fabrikalarına gitmemeleri gerekiyor hakikaten. Bunun için denetim yapıyoruz fakat denetimin ne kadar zor olduğunu sizlere şöyle izah edeyim: Büyük bir tekne var, yirmi dört saat usulü çalışıyorlar, aslında gündüz avcılık yapamıyorlar ama onu kontrol ediyoruz, gecenin belli bir saatinde balığı yakaladı, doğrudan Karadeniz’de hemen balık unu fabrikalarına yanaşiyor. Aslında balık unu fabrikalarını denetliyoruz, oralara da gerekirse mühür vuruyoruz, yirmi dört saat personel de dikeyoruz ama bir şekilde bu iş para ettiği için çark dönüyor, fabrikaların çarkı dönüyor.

Balık unu, yağı yapılması gerekir mi? Gerekir, belli oranda, belirli türlerde yapılabilir ama bunun orantılı gitmesi lazım. Balıkçılarımız bazen elleçlemesi de çok daha kolay olduğu için... Yani eğer insan gıdası olarak tüketecekseniz, strafra koyacaksınız, ayrı bir işçilik; buzunu koyacaksınız, ayrı bir işçilik; onun kutusu, ayrı bir maliyet; bunu satın satamama, parasını alma balıkçılarıma çok zor geliyor bu tür şeyler. Onun yerine toptan bir balık unu fabrikasına götürüp, kamyon kasasına döküp oradan göndermek çok daha pratik geliyor. Bu balık unu fabrikalarının çalışma yöntemi de böyle.

Efendim, Moritanya’da okyanus var. Okyanusun yanında olması çok büyük bir avantaj. Bizim bütün denizlerimizi toptasak kısa bir okyanus parçasının verdiği şey -özellikle Moritanya son derece verimli- hepsinden daha fazla oluyor. Okyanus kıyısında olmak önemli.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Karadeniz’deki balık nereye gitti? Yani ben onu merak ediyorum. 2000 yılında 5,5 metrelik bir tane küçük teknemiz vardı, biz mahalleye balığı zebil ediyorduk.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kaç kilo tutuyordunuz bir avlamada?

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Vallahi, biz sabah namazında çıkıyorduk, yaklaşık 10-15 kilo tutuyorduk, öğleden sonra tekrar gidiyorduk, tekrar tutuluyordu, çok boldu yani. Hadi tekneyi geçtik, Giresun sahilinde böyle herkes balık tutuyordu, şu anda kimse yok yani. “Artık tekneye çıkmıyoruz.” dediniz ya, şu anda kimse çıkmıyor, kurtarmıyor, şu anda kurtarmıyor yani.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kurtarmıyor.

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) – Nereye gitti balık, ben onu merak ediyorum yani.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Vekilim, şimdi, nereye gitti derken daha gelmeden yani sizin o tarafa gelmeden yakalanıyor onlar, tutuluyorlar yani teknoloji öyle bir arttı ki onu kastediyorum. Balıkların, özellikle göç eden balıkların daha kıyılara gelmesini beklemeden bizim büyük tekneler onu görüyorlar ve üstelik birbirlerinden çok daha hızlı gitmek için rekabet ederek gidiyorlar, bizim kendi ekonomik zonumuza girdiği gibi hemen çevirip yakalıyorlar, bu balıklar kıyılarımıza gelmiyorlar yani gelemiyorlar.

Sayın Karadeniz Vekilim, balıkçılık bakanlığı kurulmasını tavsiye ediyorsunuz. Bizim de gönlümüzden geçiyor hatta siz bana nükleyle de yaklaşıyorsunuz bazen “Bakan da siz olursunuz bu kadar uzun süre Genel Müdürlükten sonra.” diyorsunuz ama -gönlümüzden geçer ama- dediğim gibi, güçlü bir genel müdürlük...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Genel müdürlük değil, ayrı bir denizcilik ve balıkçılık bakanlığı şart çünkü genel müdürlük dediğinizde genel, aynı noktaya gelecek. Bence ayrı bir bakanlık...

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Güçlü bir genel... Yani kendi koruma teşkilatı da olan, Orman Genel Müdürlüğündeki gibi orman muhafaza memurunu bulunduran, silahlı gücü bulunduran bir teşkilat, bir genel müdürlük, güçlü bir genel müdürlük. Mesela sadece balıkçı barınaklarından mesela alınabilecek bir ücretle veya o kafeslerin yıllık kiralalarıyla aslında kendini çok rahat idame ettirebilecek bir genel müdürlük yeterli diye düşünüyorum. Takdir tabii ki devletimizin, Meclisimizin.

İç piyasaya sunulan ürünler... Yine bu aslında ticaret ahlakıyla... Bazen daha zayıf olabiliyor, ölmüş balıkları satabiliyorlar ama genel olarak baktığımız zaman normal şartlar altında Türkiye’de satışı yapılan balıkların hepsinin kalitesi insan gıdası için uygun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben işlenmişlerden bahsettim, normal satılanlardan değil, işlenip de...

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Yani o da yine ticari ahlaka kalıyor yani ölmüş balığı, kokuşmuş balığı... Affedersiniz hani ben tarım sektöründe çalıştığım için tek toynaklıların da sucuk yapıldığını biliyoruz, bu da yine vatandaşımızın kendi ahlakıyla ilişkili bir şey.

“Japonya balık almayı bıraktı.” dediniz ama Japonya, sadece bizim ülkemizden değil... Yani özellikle bu şeye de cevap vermiş olayım, Karadeniz’deki balık çiftliklerinin ekonomik durumunun veya balık çiftliklerinin satışının düşmesiyle alakalı olarak işte, Rusya bölgesinde, Rusya’da, çıkan savaşla alakalı, hem insan bakımından Rusya’da balık tüketiminin azaldığını, ya işte savaş bölgesine gittiklerini veya başka ülkelere gittiklerini ve ekonominin çok zayıfladığını söylüyorlar. Dolayısıyla Rusya pazarı böyle düştü. Aynı şey aslında Japonya’da da var. Japon yeninin dolar karşısında bir sene içerisinde kaybettiği değere bakarsak Japonların da hatta bizden aldıkları orkinosu senenin başında daha düşük fiyata vatandaşlarına ancak satabildiklerini yani bire bir zarar ettiklerini, bu ekonomik sirkülasyondan bütün dünyanın etkilendiğini, Avrupa’daki pek çok balıkçının da diğer sektörlerle birlikte olumsuz etkilendiğini biliyoruz. Bunlara da temkinli gitmek gerekir.

2002 yılından itibaren balık çiftliği yeri verdiğimiz -midyeler ayrı- son derece nadirdir, birkaç istisna haricinde 2022 yılının başından itibaren tam olarak yer verdik denemez, biz de durdurduk. Dolayısıyla temkinli gidiyoruz.

Su ürünleri mühendislerinin imza yetkisi... Sayın Vekilim, muhtemelen sizin de imzanız vardır, 5996 sayılı Kanun'da değişiklik yapıldı, artık su ürünleri mühendisleri imza atabiliyorlar pek çok alanda. Eskiden mesela kırmızı et denetiminde su ürünleri mühendislerinin bir yetkisi yoktu, şimdi bırakın balığı, sucuk denetimine bile gitse artık yetkisi var; tarım il müdürlükleri onu kullanabiliyor. Proje yapımında veya balıkçılıkla ilgili bir alanda zaten yetkileri var.

Hangi balıklarda kota getirildi? Sayın Vekilim, kota çalışmaları son derece hızlı bir şekilde gidiyor, hamsiye de istavrite de kota getirmemiz gerekiyor, bunun çalışmalarını yaptık ama beyaz kum midyesi, deniz patlıcanı, kalkan, kılıç balığı, albakor, orkinos; bunların tamamında -hani kademeli kademeli geçiyoruz- kota uygulanıyor. Şeye geçtiğimiz zaman yani hamside bir kota uyguladığımız zaman orkinos kotasının ne kadar zor uygulandığını sizler de biliyorsunuz. Yine, kota dağıtmak... Kimisi avlıyor, kimisi satmaya gayret ediyor ama belli bir şekilde kota getirilmesi lazım, dünya buna gidiyor. Kota getirildiği takdirde balığın fiyatı hem ederini bulacaktır hem de balıkçı kazanacaktır. Yani şimdi balık fiyatları da aslında son derece önemli konu, bunun da altını çizmek istiyorum, sunumda değinmedim. Bugün hamsinin balıkçıdan çıkışı 15 lira ile 20 lira arasında ama tezgâhtan almaya kalkarsanız 100 lirayı buluyor, ben bu hafta sonu 60 liradan aldım. Yani balıkçıdan tezgâha gelinceye kadar balık fiyatı artıyor. Kota getirilmesi bu fiyatı da dengeleyecektir.

Karadeniz, Avrupa'nın en kirli denizlerinden bir tanesi, en büyük kirlilik kaynağı da Tuna Nehri ama Tuna Nehri'nde de düzelme başladı, Avrupa Birliği kendi içerisinde de çok önemli kurallar uyguladı, bizimkiler de uygulanıyor ama yine insan nüfusu, insan nüfusunun şehirlere geçmesi Marmara'yı etkilediği gibi Karadeniz'i de etkiliyor ama Karadeniz'in şöyle bir zaten limnolojik yapısına baktığımız zaman neredeyse 100 metreden sonrası tamamen zehirdir, hidrojen sülfürle doludur. Dolayısıyla bir üst tabaka var, o üst tabakanın da korunması gerekir.

Girdi maliyetleri bütün dünyada arttı, bizde de son derece arttı. Et Balık Kurumunun balığı nereye gitti? Süte dönüştü ama ben de Et Balık Kurumunun yönetim kurulu üyesiydim yani balıkçılıktan bir temsilci oluyor. Dolayısıyla balıkçılıkla ilgili bir konu olduğu zaman gerektiğinde alması, müdahale etmesi gibi yetkisi hâlâ duruyor. Yani sadece isminde bir değişiklik oldu, onun haricinde tüm faaliyetlerini yine balıkçılıkla ilgili gerçekleştirebiliyor lakin ihtiyaç yok. Neden? Kendi içerisinde önemli bir piyasası var, regüle etmek gerekir mi gerekmez mi, onu da yine değerlendirmek lazım. Sizin Komisyonunuzun getireceği sonuç da son derece bizi bağlayıcı olacaktır. Yine, bu da taban fiyatıyla alakalı bir şey. Taban fiyatına bu sefer müdahale ettiğiniz zaman... Mesela çok enteresan bir şeydir, balıkçıya taban fiyatı getirip "İstediğin gibi sat." dersanız balıkçıdaki yani balıkçının teknedeki işi bitiyor, satışı bambaşka bir iş alıyor, satıp satamayacağınız risk, bazen tüketiliyor, bazen tüketilmiyor, bazen bozuluyor. Dolayısıyla hani taban fiyat iyi mi olur, kötü mü olur, onu balıkçı kendi içerisinde bir dengeyle götürüyor ama yine takdir devletimizin, taban fiyatının olması bana makul geliyor.

"Balıkçı barınaklarının kiralamasını yapıyor musunuz?" dediniz Sayın Vekilim. 2020 yılından itibaren yani bu kanunun geçmesinden itibaren -bu kanun bizim için önemli bir milat oldu, aynı miladı bu Komisyonun da sağlayacağını düşünüyoruz- 65 tane balıkçı barınağımızı kiraladık, çalışıyor ama balıkçı barınaklarının tamamen tekrar elden geçirilmesi gerekiyor.

Sayın Kırkpınar'ın soruları... Hem muhalefet hem iktidar eksiklikleri dile getirdi. Doğru, efendim ben de aynı eksikliklere katılıyorum, özellikle gündeme gelmesinin de ben de yolunu açıyorum, varsa eksikliğimiz kapatalım. Finansman ihtiyacının karşılanması için teminat kabul edilir mi depodaki balıklar? Bence edilmesi lazım. Ziraat Bankasıyla da konuşuyoruz, görüşüyoruz ama bankacılık farklı bir alan yani bankacılık üzerinden hava geçen, altından işte, tekerlekle giden veya denizin üzerinde yüzen tekneyi de kabul etmiyor teminat olarak. Balığın bence teminat kabul edilmesi lazım çünkü

dünya piyasalarında bir ederi var ama etmiyorlar. Faizsiz kredi... 15 milyon liraya kadar düşük faizli krediyle borç verilebiliyor yedi yıl vadeli, bunu 75 milyona çıkarmak için bu sene çalışmalarımızı başlattık, inşallah çıkacak.

Sigorta konusu son derece önemli. Bizim yıllardır çalışıp gene çözüm bulamadığımız ama balıkçılıkla alakalı doğrudan bizim mevzuatlarımızda yapabileceğimiz bir şey yok ama Çalışma Bakanlığıyla yapıyoruz, onlar da ilgi gösteriyorlar lakin Sigorta Kanunu'na göre balıkçılığa ayrı bir şey getirilir. İşte, tarım sigortası, diğer sigortalar çok karmaşık bir sistem, çözüm bulunamadı, muhakkak herhâlde Komisyonumuz da bir tavsiyede bulunacaktır.

Sarı kâğıt verilmesi için sigorta kaydı aranması... Efendim, sarı kâğıt yani sarı ruhsat... Bir yeşil ruhsat var hani gemilerin ruhsatı, balıkçı gemisi sahibiyse yeşil ruhsatınız olacak, onda yenisini alamıyorsunuz. Bir tane yeşil ruhsat var ama Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkes bir müracaatla sarı ruhsat sahibi olabiliyor. Onu zamanında kolaylaştırdık. Neden? Çünkü gemide çalışanların... Daha çok hani Ordulular çalışır gırgır teknelerinde, 40 kişi birden çalışıyor, bunları ruhsatlandırıyoruz ve hepsinin birden yeniden ruhsat almasını zorlaştırırsak bu sefer o ayrı bir sıkıntıya dönüşür. Kolaylaştırdık, on beş yıl önce filan kolaylaştırılmış ama eğitim almaları gerekir, sigortanın olması gerekir fakat bu sefer sigortalı çalışırsa “Ben çalışmam.” diyor, bunları sizler de biliyorsunuzdur, sigortası başladığı zaman “Ben diğer şeylerden yararlanamıyorum.” diyor. Hâlbuki aslında onda da imkânı var ama bir çözüm bulunması gerekiyor.

Atladığım başka bir sorunuz oldu mu bilemedim ama Sayın Aydın, trollerin tekerlekli olması... Bu daha çok şeyle alakalı -yoruldum biraz- denizin zemin yapısıyla alakalı. Eğer zemine takılacak bir yapı var ise orada mecburen tekerlekli bir yapı kullanmanız gerekiyor. Yasal olarak zorunluluk yok, Avrupa ülkesinin pek çoğunda da, dünyadaki ülkelerin pek çoğunda da böyle bir zorunluluk yok, eğer zincirle gidebiliyorsa tabii ki balıkçılar demirli veya zincirli olanı tercih ediyor ne varsa alayım diye. Temel faktör, oradan kaçan balıklar hangileri? Boyu o ağların gözünden kaçabilecek olanlar arkadan çıkıyorlar yani küçük balıklar çıkıyor ama o zincirin altından geçemeyecek olanların hepsi ağına içine girmiş ve yakalanmış oluyor. Şöyle oluyor: Güverteye alındığı zaman o balıklar tekrar canlıken atılmaya gayret ediliyor.

Balık unu, yağına gelen maddelerin... İşte, sindirilebilirliği izah ettim, hem arttı hem soya özellikle kullanıldı.

Kafeslerin ne kadar uzaklıkta olması... Aslında -mevzuat olarak şimdi daha net söylüyorum- 0,6 mil olması lazım ama biz minimum 2 istiyoruz ama genel prensip olarak 2,5 kilometreyi zorunlu tutuyoruz mümkünse. Mesela Sinop açıklarında iki tane tesise yer verdik 7 kilometre açıktaki. Ayancık'ta Sayın Vekilim, 7 kilometre açığa kadar, Karadeniz'in ortasında 7 kilometre açıktaki milyon dolarlık tesislerinizin olması da iş adamı bakımından veya orada balıkçılık üretimi yapan kişi bakımından son derece riskli bir iş ama yapıyorlar mı, yapıyorlar. Biz de 7 kilometreye kadar ittik mi? Karadeniz'in ortasındaki 7 kilometreye kadar ittik.

Sayın Kılıç “Balıkçı barınaklarıyla ilişkili bir öneri alalım.” demişti. Ben onu tekrar ifade etmek istiyorum. 2 tane kuruma rapor hazırlıyoruz, o raporları size de arz edebiliriz, sizler de dinleyebilirsiniz. Balıkçı barınaklarının sorunları bölge bölge değişiyor yani Doğu Karadeniz'deki balıkçı barınaklarının sorunları farklı, Marmara'dakilerin, İstanbul Boğazı'ndakilerin farklı. Düşünürseniz, İstanbul Boğazı'ndaki bir balıkçı barınağının metrekare fiyatı belki dünyanın en pahalı yerlerinden bir tanesidir ama orayı balıkçılara emanet etmişiz, arkasında duruyoruz, son derece fonksiyonel yerler, turizmin göz bebeği veya herkesin göz bebeği yerler ama bunu normal tek bir mevzuatla veya Karadeniz'deki bir mevzuatla idare etmek son derece zor oluyor, kanuni altyapısının güçlendirilmesi gerekir.

Tüketici sağlığı için son derece önemli balık tüketmek, öğrencilere yedirmek gerekiyor. Biz kendi içimizde pek çok etkinlik yapıyoruz, balık günleri yapıyoruz, hatta geçtiğimiz hafta bir ana sınıfında yaptık ama kamuoyunda çok fazla duyulmuyor; bunları arttırmak gerekiyor. Fakat balık tüketimi riskli. Hani sütle ilgili Bakanlığımızın bir kampanyası vardı “Okul Sütü” diye, hani “okul balığı” diye bir şey yapalım mı diye düşündük, hem yemesi son derece zor, yağlı olacak hem de eğer soğuk zinciri bozarsanız balıkta bu sefer tam olumsuz etkileyecek. Dolayısıyla, bizim de aileleri bilinçlendirmemiz gerekiyor; Sağlık Bakanlığıyla birlikte çalışıyoruz bu konuda, Millî Eğitimle de çalışıyoruz.

Efendim, atladığım soru varsa affola, sürçülisan ettiyse de özür dileriz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz.

Söz talebi var.

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Genel Müdürüm, sadece bu Van Gölü’yle ilgili sürdürülebilir kontrollü kullanım alanının değişimi, nitelikli koruma alanı olma ihtimali üzerine bir çalışma yürüyor mu, yürümüyor mu sizin ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının ortak bir çalışması olacak şekilde?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Çevre Bakanlığıyla ortak bir çalışmamız yok ama Çevre Bakanlığının bu konuda çalıştığını biliyorum, biz de çalışıyoruz. İşte, raporu ben okumadım, siz tesadüfen sordunuz ama... Hatta önümüzdeki hafta çalıştayı olacak, bizim için son derece önemli. Koruma alanları eğer gerekiyorsa koruma... Açıkça söylemek gerekirse Van’a biz istisnalar getirmişiz yani Van denizi olduğu için oradaki ruhsatları alması biraz daha kolay, cezalar biraz daha indirimlidir, biraz daha toleranslı davranırız o bölgeye vatandaş varsın gelirini balıkçılıktan elde etsin diye ama gerekiyorsa o tedbirleri de... Kaçak balıkçılık çok azaldı, bilinç de arttı, turizmin de etkisi var yani bir defa, Van balığı imajıyla o balığın korunması daha artmış, Vanlılar da bu konuda son derece hassas, biz de hassasız. Gerekiyorsa daha da artırırız ama bu sefer balıkçılardan çok tepki gelir sizlere, onu da buradan ifade edeyim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Çalıştayın günüyle ilgili bizi bilgilendirirseniz sevinirim, en azından katılmaya çalışırız.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Anlaşıldı Sayın Vekilim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz.

Değerli Komisyon Başkan Vekilimiz Sayın Elmas, buyurun.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Teşekkür ederim.

Değerli Genel Müdürüm, kıyıdan belli mesafede kafes balıkçılığıyla alakalı rakamlar verdiniz; normalde 2 kilometre gibi bir rakamdan bahsettiniz ve “Biz bunu 2,5 yapıyoruz.” dediniz ama bir örnekte de 7 kilometreyle alakalı bir rakam söylediniz. Bunların hangisi olması gereken? Çünkü bilhassa şu anda Karadeniz Bölgesi’nde, özellikle Giresun’da yeni yeni yapılaşmaya başlıyor bu. Olması gereken rakam neyse onun üzerinde ısrar edersek daha iyi olur diye düşünüyorum. Bu konudaki mevzuat -olması gereken- nedir?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Efendim, dünyadaki mevzuatlar içerisinde en korumacı mevzuatlardan bir tanesi bizim. Olması gereken 0,6 mil; 1,2 kilometre. Karadeniz koy değil, tamamı aslında açık deniz sayılabilecek nitelikte olduğu için, Karadeniz’de derinliği 40 metreyi bulan herhangi bir yerde yetiştiricilik yapsanız denize zararı olmaz

ama vatandaşın özellikle göz zevkini rahatsız ettiği için mümkün olduğu kadar gözle görülmeyecek, plajlardan uzak yerlere bunları kurmaya çalışıyoruz. Yoksa denizde 40 metre derinlikten sonra bütün yerlere bu çiftlikler kurulabilir. Tabii, kapasiteyi ayarlamanız lazım, eğer kıyıya yakınsa kapasitesi 4 bin tonluk bir işletme izni vermezsiniz orada, 300-500 tonluk işletme izni verirsiniz. Bin tonluk bir işletme için 1 kilometre mesafe yeterli olur. Ha, bunu da tabii ki ezbere söylemiyoruz, hepsinin bilimsel çalışmaları var, üniversiteler tarafından yapılmış araştırmalar var, Bakanlığımızın enstitülerinin yapmış olduğu araştırmalar var. Bunun, akıntı hızıyla, derinlikle, suyun kalitesiyle, o bölgenin zemin yapısıyla da bire bir alakası var. Aynı ayrı çalışıyoruz bunların hepsini yani bir bölgeye yetiştiricilik tesisi kurulacak ise -hele 2016'dan itibaren- o bölgenin zemin yapısı, akıntı yapısı, dalga yapısı, hepsi birden inceleniyor, ona göre izin veriliyor; bunlar da bilimsel kuruluşlar tarafından yapılıyor, biz de müdahale etmiyoruz o bilimsel kuruluşlara. Olmayacaksa da "Olmayacak." diyoruz ki vatandaşımız da oraya yatırım yapmasın.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Teşekkür ederim.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler.

Gene söz talepleri var.

Sayın Ertuğrul, buyurun.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, trolle ilgili konuya bir değinmek istiyorum, az önce şöyle dediniz: "Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir zorlama yok." Şöyle düşünüyorum ben: Bizde uygulanan trolle avlanma yönteminin çok ciddi şekilde balık popülasyonunu etkilediğine inanıyorum. Bizde bir şekilde zorunlu hâle getirilmesi için kanuni bir düzenleme getirebiliriz. Dünyada olmaması bizde olmayacağı anlamına gelmez ki yaptığınız sunumdan da gördüğümüz üzere dünya üzerinde bu konuda iyi bir pozisyondayız, kötü bir pozisyonunda değiliz. O yüzden, kriterleri biz belirleyebiliriz diye düşünüyorum. Çünkü benim kendi tecrübem, balığa da çıkıyorum arada bir yani trolle de çıktım, volilerle de çıktım, kendim aktif, zipkınla balık da avlıyorum, dalış da yapıyorum sürekli; gördüğüm şu: Trol uygulamasını bir katliam olarak değerlendiriyorum, söylediğiniz gibi alınan balıkların canlı şekilde suya atılma şansı yok, hepsi ezilmiş, küreklerle denize atılıyor. Bence, Türkiye’de biz balık popülasyonumuzu arttırmak istiyorsak, trol avcılığının bir şekilde tamamen yasaklanması gerektiğini düşünüyorum, en azından belli bir süre yasaklanmalı ve balık meralarının tekrar canlanması sağlanmalı diye düşünüyorum. Maalesef, gördüğüm uygulamalarda da bunların takibinin çok iyi yapıldığını görmüyorum yani derinlik anlamında da sahil güvenlik anlamında da. Hatta benim kendi bir iki şikâyetim oldu önceki yıllarda, karşıdan aldığım cevap "Siz orada ne yapıyorsunuz beyefendi?" oldu yani böyle saçma sapan şeyler. Adam sifıra uzatma ağını atmış, hiçbir işaret yok, bir şey yok, tekneyle takılıyor; arıyoruz, aldığımız cevap "Siz orada ne yapıyorsunuz?" oluyor, böyle şeyler var. Bu noktada, özellikle bu BAGİS'teki otomatik olarak ihlallerin bildiriliyor olması önemli bir şey, bunun daha da yaygınlaşması gerektiğini düşünüyorum. Trolün de -dediğim gibi- çok kötü bir avcılık şekli olduğunu düşünüyorum, seçerek avlamıyorsunuz, ne var ne yoksa orada alıyorsunuz yukarı ve hepsini... Ya, inanın bazen insanın gözü doluyor. Yani kilolarca balık alınıyor, bir kasa çıkmıyor içerisinden yani bir kasa mezigit alınıyor, geri kalan olduğu gibi kürekle atılıyor. Yani bunu bir şekilde engellememiz lazım. Bence Komisyonumuzun önemli...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Burada bir düzenleme yapılması lazım.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Evet, bununla ilgili bir düzenleme yapılması lazım. Eğer tekerlekli sistem daha az zarar veriyorsa en azından bunu sağlamamız lazım. Komisyon olarak bizim görevimizin de bu olması gerektiğini düşünüyorum.

Bir diğer nokta balık çiftlikleriyle ilgili. Balık çiftliklerini çok masumane bir şekilde anlattınız; tabii, gelişen yem teknolojisiyle gerçekten bunlar sağlanmış olabilir fakat gene kendi tecrübelerime göre anlatayım: Özellikle işte, Dikili, Kazıklı tarafındaki eski balık çiftliği olan yerlere de ben dalış yaptım, yükleme iskelelerinin olduğu bölgelere dalış yaptım; dipler tamamen balçık, orada da bir yaşamın olma şansı yok, bunlar balık dışı muhtemelen yani ben yem olarak değerlendiriyordum bunları, artan yemler olarak değerlendiriyordum. O noktada, ben, özellikle akıntının iyi olmadığı, su sirkülasyonunun iyi olmadığı yerlerde... Ki Karadeniz de her ne kadar son dönemde azalıyor bile olsa maalesef, çok ciddi bir şekilde sanayi atıkları tarafından kirletilen bir deniz, oksijen oranı zaten çok düşük, 100 metrenin altında oksijen yok, hayat olmuyor; mümkün olduğu kadar bu tür üretimlerin daha fazla sirkülasyonun olduğu denizlere kaydırılmasını da çevre açısından daha mantıklı gördüğümü ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler.

Buyurun Vehbi Bey.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Sayın Genel Müdürüm, Karadeniz’deki bizim balık türü; palamut olsun, hamsi olsun, diğerleri olsun; bunlar göç eden balıklar yani devamlı bir yerde durmuyorlar, bir rota izliyorlar, gezen balıklar “göç balıkları” diyorlar. Şimdi, bu çiftliklerle alakalı tabii konuşuyoruz, çiftlik sahibi de var, tekne sahibi de var, ortaya çıkan konu şu: Eğer sahilden 1,5 mil yani -o da 1.856 metre çarpı 1,5 ne yapar- aşağı yukarı 3 kilometre açıktaki olurlarsa bizim ağ atacağımız, av yapacağımız alanın dışında kalırlar, bizim işimizi engellememiş olurlar. Eğer orada... Siz “600 metre” dediniz, değil mi?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – 0,6 mil.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Aşağı yukarı 1.100 metre. O hatta olunca biz ağ atamıyoruz, avlanma yapamıyoruz. Bizi rahat bırakmaları için yani iki işin birbirine engel olmaması için ortalama 3 kilometre yani 1,5 mil işin dışında olmaları gerekiyor. Esasında 1,5 mil -bunlar tabii, biliyorsunuz, servis botlarıyla takviye yapılıyorlar, işte, günde bir iki kere o servis araçları getiriyor, yemliyor veya işte, mühendisler gidiyor, kontrollerini yapıyor- çok uzak mesafe değil yani pratikte uygulanamayacak bir olay değil. Ama Sayın Vekilimin dediğine de katılıyorum, akıntı olmayan yerlerdeki bu tip şeyler zaman içerisinde deniz tabanında mutlak surette bir çökeltiye sebebiyet verir, o da oradaki canlı yapısını engeller ama hayat böyle, eğer endüstride kullanacaksanız, verim alıyorsanız yan etkileri de muhakkak oluyor.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - En aza indirmek lazım.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Tabii, önemli olan ölçüyü kaçırmamak, hem çevreyi koruyalım hem insanımızın ihtiyacını karşılayalım yani kısacası, çok da açgözlü olmayalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Aydın, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aslında, Sayın Vehbi Koç ve sayın vekilimin söylediği fikirlere katılıyorum, yine o meyanda bir soru daha sormak istiyorum: Şimdi, bu denizlerdeki kafes balıkçılığında her ile göre bir kota mı var, bir planlaması var mı bunun, neye göre ruhsat veriliyor, ne kadar verilmesi lazım? Yani işte, Karadeniz’de bunun verilme ruhsatı bitti mi, yoksa devam ediliyor mu? Neye göre bu kriter belirleniyor? Bunları sormak isterim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Cevaptan önce, isterseniz Sayın Ertuğrul’un da bir söz talebi var, onu da alalım, ondan sonra size tekrar bırakalım. Sizi çok yorduk, sonra da sizi uğurlayalım.

Buyurun Sayın Ertuğrul.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ediyorum.

Gerçekten biraz yorduk Sayın Genel Müdürümüzü bugün.

Şimdi, şunu ifade etmek istiyorum: Şimdi, sayın vekilimin de dediği gibi, evet, bir kâr elde edilecek, bir ürün alınacak. Tabii ki her türlü üretimin yan etkileri oluyor ister istemez; bizim yapmamız gereken şey, bunu en az yan etkiyle nerede yapabiliriz, en verimli şekilde nerede yapabiliriz? Bunu iyi bir şekilde değerlendirip ona göre hareket etmek gerekiyor. Aynı şey, diğer avcılık türlerinde olduğu gibi yine trolle de ilgili... Yani az önce trolle ilgili benim söylediğim şeyler, bunlar benim şahsi fikirlerim. Evet, bu tür, bu uygulanan bir balıkçılık yöntemi, dünyanın her tarafında uygulanıyor ama biz buna bir düzenleme getirmeliyiz yani bizim kıyı yapımıza en az zarar verecek şekilde bir düzenleme getirirsek hem sürdürülebilir avcılığı sağlamış oluruz -bu çok önemli- hem de ekonomik girdiyi kaybetmemiş oluruz. Ama yöntemler üzerinde mutlaka ve mutlaka çok iyi çalışılmalı, hatta gerekirse Türkiye’de zemin yapısına göre belli bölgelere “Orada tekerlek tipi trol kullanabilirsin, diğer tarafta normal klasik yöntemleri kullanabilirsin.” gibi sınırlamalar getirilmeli diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkürler.

Buyurun Sayın Atalay.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Tekrar Sayın Ertuğrul’un sorularından, değerlendirmesinden başlayayım çünkü ondan başlamıştık. Şimdi “Trolde ülkemizde düzenleme var mı?” dersiniz, var. Zabıtai Saydiye 1881’de çıkmış, o tarihten beri kıyılarımızda 1,5 milden daha yakında trol çekilemiyor. Biz onları bazı bölgelerde 3 mile çıkarmışız, Zonguldak bunlardan bir tanesi. Deniz miliyle baktığımız zaman, Zonguldak 3 milin daha açığında yani artık neredeyse uluslararası sularda şey yapabilirsiniz. Marmara’da ve boğazlarda kanunen yasak yani ta o zamandan beri Marmara’da, boğazlarda trol çalışamaz, ufak algarnalara izin verebiliyoruz. Eğer algarnayla avcılığa da müsaade vermez isek mesela hiçbir şekilde karides avlayamazsınız yani karides yiyeceksek algarnaya veya trole müsaade edeceğiz.

Bizim balıkçılarımızın, endüstriyel tipteki güçlü balıkçılarımızın büyük bir bölümü Ege’nin uluslararası sularında avcılık yapar. İşte yani İzmir tarafında, Dikili’de -pardon çiftlikten bahsettiniz- falan, o taraflarda avcılık yapıyorsa kaçak avcılık yapıyordur, yakalayamamışızdır, bizim hatamızdır ama kurallar geçerli yani ciddi manada trol avcılığını engelleyecek mevzuatımız hem kanunda hem yönetmelikte hem de şu anda uyguladığımız tebliğlerde mevcut.

Doğu Karadeniz’de yasak, mesela Doğu Karadeniz’de orta su trolü de çekemiyorsunuz. Şimdi, orta su trolü diye bir şey çıktı, belki ondan bahsediyor olabilirsiniz. Aslında, trolün zemine değmeyi yani hemen yüzeyin altında olanı, adı o, olması gereken de o ama bizim balıkçılarımız yolu biraz azalttıkları veya yavaş gittikleri zaman aşağıya doğru oturuyor ve orada çekmeye başlıyorlar. Bu, mevzuata aykırı, bunu yaptırmamak lazım; elimizden gelen tedbiri de gösteriyoruz ama yine insan faktörü devreye giriyor.

“Mevzuatlarda bu cezai müeyyide gerektiriyor mu?” Herhangi bir gırgırın da değmemesi gerekiyor, gırgır ağını attığı yerde büzüyor ya, o da trol etkisi yapıyor, mesela onun da yere değmemesi gerekir. Herhangi bir gırgır ağında zeminde yaşayan bir balık bulursak, mezzit bulursak cezai müeyyide uyguluyoruz. Trolde de benzeri şeyler yapıyoruz. Bu koyduğumuz kuralların tamamına yakını bilimsel araştırmalar yaptırdıktan sonra yapıyoruz yani biz şimdi doğrudan bir mevzuat çıkardık ve “Tekerlek koyun, bunu zorunlu hâle getirin.” dediğimiz zaman mezziti sifıra indirebiliriz, karidesi sifıra indirebiliriz. Bununla ilgili bir çalışma yapalım; tekerlekli trolün verimini ölçelim, vermiş olduğu etkiyi ölçelim; bu çalışma en az iki sene alacak bir çalışmadır ama başlatalım. Komisyonun bize ilk tavsiyesi ve talimatı olsun, bu çalışmaya biz ilk dönemde hemen başlayalım, tekerlekli trol ağının verimi ve çevreye olan etkisinin kıyaslanması demirliye oranla; bunu üzerimize aldık Sayın Vekilim.

Balık çiftliklerinin yem olarak atık bırakması mümkün değil, dışkı olarak da -takdir edersiniz dışkı da organik bir maddedir- uzun süre doğada kalması mümkün değildir yani aslında, biz onun balık çiftliğinden kaynaklı bir şey olduğunu düşünmüyoruz.

Şimdi, en büyük sıkıntılardan bir tanesiydi, Güllük Körfezi’nde, Bodrum tarafında balık çiftliklerinin olması. Oradaki balık çiftliklerini boşaltalı neredeyse üç yıl geçti, balıktan kaynaklı organik bir kirliliğin üç yıl kalması mümkün değil ama ben bu yaz, bir iki ay önce daldım, elinizi uzatsanız göremiyorsunuz. Bunun balıktan olmadığı aşağı yukarı ortaya çıkıyor -yani temizlenmesi lazım- balık varken de elinizi uzatsanız göremiyordunuz, şimdi de göremiyorsunuz. Bu, daha çok, o bölgeye bir yaz döneminde milyonlarca insanın gelmesi, onca turizm faaliyeti neticesinde de gelişmiş bir şey. Sadece turizm değil, tabii bu sefer orada tarımsal üretim de yapıyorsunuz, sanayi üretimi de yapıyorsunuz; bunların hepsi denize etki gösteriyor, özellikle kapalı koy ve körfezlerde.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Ben bu konuyla ilgili bir şey söylemek istiyorum. “Bodrum’daki kafesler boşaltılalı üç yıl oldu.” dediniz. Boşaltılma nedeni neydi acaba? Sebebi neydi acaba?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Turizm.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Oradaki kirlilik mi yoksa... Turizm derken kafesler turizmi nasıl etkiledi de kafesler boşaltıldı?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Görüntü kirliliği.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Görüntü kirliliği mi yoksa...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Sadece görüntü için mi yaptılar?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Sadece görüntü kirliliği mi yoksa başka bir kirlilikte...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Değerli Atalay, buyurun.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Ben müsaade ederseniz şöyle diyeyim: Sizler de söylediniz, eğer bir üretim yapılacaksa muhakkak doğaya bir etkisi olacaktır yani sıfır etkiyle hiçbir şey olmaz ama temin ederim ki usulüne uygun yaptığınız zaman, mevzuata uygun yaptığınız zaman bu balık yetiştiriciliği, koyun yetiştiriciliğinden bile daha az etki eden bir sektördür. Neden? Birinci olarak, suyu çok az tüketiyorsunuz ama elbette ki etkisi vardır.

Turizm Bakanlığımız bizim rakip Bakanlığımız, ciddi manada mücadele ederiz. Onlar “Bu bölge turizm bölgesi.” der; Hopa’ya da der, Antalya’ya da der, biz de deriz ki: “Antalya da balık yetiştiriciliği, avcılığı yeridir, Hopa da yeridir.” Ama biz balık çiftliği kurmak için Turizm Bakanlığının uygun görüşünü -bakın, sadece görüşünü değil, uygun görüşünü- almak zorundayız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uygun görüşünü almak zorundayız, Ulaştırma Bakanlığının görüşünü almak zorundayız. Dolayısıyla 3 bakanlığı da... “Bakanlık” deyince sadece tek bir kurum olarak düşünmeyin; Tabiat

Varlıkları var, Çevre Planlama var, Yatırım İşletmeleri var, ÇED'i var. Bir balık çiftliği kuracaksınız bunların her birinden yani 13 ayrı kurumdan izin almanız gerekir, minimum iki senelik bir süreçtir; bunu Tarım Bakanlığı verirse tabii...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz Değerli Genel Müdürümüz Doktor Mustafa Altuğ Atalay'a.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Başkanım, Sayın Genel Müdüre bu şeyi sormuştum...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – “Balıkçılıkla ilgili her ilin denizine ait bir bölgenin bir kotası mı vardır? Bunu neye göre belirliyorsunuz? Bunun kriteri nedir?” diye sormuştum, o soruya cevap alamadım.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Özür dilerim Sayın Vekilim, atladık bu soruyu, önemli bir soru.

Bir defa eğer bölge kuracaksa ki denizlerde artık bölgesiz yer vermiyoruz. Eskiden vatandaşımız geliyordu “Aydın açıklarında bir balık çiftliği kurmak istiyorum.” Diye, “Buyurun.” diyorduk, Turizm Bakanlığı da Ulaştırma Bakanlığı da Çevre Bakanlığı da izin verir ise “Buyurun, kurun.” diyorduk çünkü talep azdı. Şimdi talep çok, daha bilimsel çalışmaya başladık, şimdi her bölgeyi ayrı ayrı bilimsel olarak inceliyoruz: Oranın dip yapısı, zemin yapısı ne kadar balık taşır? Akıntıyla birlikte ne kadar kapasitesi olur? Bazı bölgelerde hiç olmuyor yani onlar da çıkıyor, derinlik uygun değil mesela, o zaman diyoruz ki: “Burada olmaz.” Bu bilimsel çalışma aşağı yukarı bir buçuk, iki sene civarında sürüyor, ona göre her bir ilin ayrı ayrı kapasitesini belirliyoruz. Özellikle İzmir’de, Antalya’da, Aydın’da yeni kapasiteler belirlemiyoruz. Neden? Zaten orası turizm bölgesi, gayet güzel çalışıyor ama mesela Akdeniz balığı yetiştireceksek Hatay’ın belirli bölgelerinde veya Adana’nın Yumurtalık açıklarında yeni 2020 yılında verdiğimiz yerler var. Mesela Balıkesir bölgesinde tesislerimiz vardı, tamamen kaldırdık, Karadeniz’e aldık veya Doğu Akdeniz’e aldık. Bunu bilimsel çalışmalarla -yani il il olarak bakmıyoruz biz- o bölge denizde nereyi temsil ediyor ve ne kadar balık taşıyabilir, kapasitesi nedir, ona göre bakıyoruz, çalışıyoruz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) – Yani Karadeniz’de yeni ruhsatlandırılacak alanlar önümüzdeki günlerde var mı?

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Karadeniz’de eğer altyapısı çalıştırılırsa, pazarı bulunur ise en az 1 milyon ton balık yetiştirilebilir ama bunun için yemini bulmanız lazım, yavrusunu bulmanız lazım ve pazarını bulmanız lazım. Üstelik, bu çevreye hiçbir olumsuz etki yapmadan bu imkân var ama şu anda buna ihtiyaç var mı? Yok ama “1 milyon ton balık yetiştirecek potansiyel var mı Karadeniz’de?” dersiniz, var Sayın Vekilim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Başka söz talebi yoksa en azından bu kısmını tamamlayalım çünkü devam edeceğiz Komisyonumuza ara vermeden, çok hızlı bir şekilde çalışmalarla ilgili.

Değerli Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürümüz Sayın Doktor Mustafa Altuğ Atalay’a, onunla birlikte bugün bizlerle burada olan Genel Müdür Yardımcısı Sayın Mehmet Nuri Yılmaz’a, Daire Başkanı Doçent Doktor Mahir Kanyılmaz’a, Daire Başkanı Melih Er’e ve Daire Başkanı Doktor Levent Sevimli’ye teşekkür ediyoruz bu güzel sunumdan ve bilgilendirmeden dolayı.

Komisyon çalışmaları kapsamında, belki sona doğru tekrar belli hususlarla ilgili görüşlerinize başvurabiliriz. Biz değerli milletvekillerimizle değerlendireceğiz, çalışma kapsamında sunumlarınızdan da faydalanarak ilgili tarafları veya balıkçı barınaklarıyla ilgili sizin de söylediğiniz hususların

değerlendirilmesi için ilgili tarafları yani “TÜBİTAK” dediniz, oradaki rapordan bahsettiniz, gene, belki, çeşitli daire başkanlıklarından, kurumlardan bahsettiniz, onunla ilgili de sizden bilgi alır, onların da davetini yaparız.

Çok teşekkür ediyoruz verdiğiniz değerli bilgiler için.

Sağ olun.

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRÜ MUSTAFA ALTUĞ ATALAY – Biz teşekkür ederiz.

Tekrar başarılar diliyoruz Komisyonunuza.

Dinlediğiniz için de teşekkür ediyor, saygılar sunuyoruz.

Sağ olun.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz.

Biz sizi uğurlarken çalışmalarımıza devam edelim.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma takvimine, Komisyonla görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine, Komisyona davet edileceklerin tespitine, saha çalışmalarına ve haftaya yapılacak toplantıya ilişkin görüşme

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Gündemimizde 3 başlık daha var, bunları birlikte değerlendirilmiş olalım değerli milletvekilleri.

Bir tanesi, Komisyon çalışma takviminin görüşülmesi. Buna bir sonraki toplantıyla ilgili teklifleriniz varsa, gün ve saat anlamında onları da dâhil edelim.

Komisyonla uzman görevlendirilmesi durumu var. Bununla ilgili ifade etmek istediğiniz hususlar varsa, görevlendirilmesini istediğiniz, tavsiye ettiğiniz uzmanlar varsa bunlarla ilgili tekliflerinizi ve diğer davet edilmesini istediğiniz paydaşlarla ilgili görüşlerinizi de ifade ederseniz Komisyonumuzun çalışması açısından son derece iyi olur.

Siz bunlarla ilgili düşünürken bir iki hatırlatma yapmak istiyorum. Saha çalışmalarıyla ilgili, önümüzdeki hafta değil ama ondan sonraki hafta çalışmalara başlamak gibi bir niyetimiz var, bunları da birlikte değerlendirmiş olalım. Bu çalışmalar kapsamında, bir önceki toplantıda da ifade etmiştik, Karadeniz’den başlayıp oradaki büyük şehirleri ve çevresindeki illeri ve gittiğimiz yerlerdeki paydaşları yerinde dinleme şeklinde bir tutum hepsini buraya getirmekten belki daha makul olabilir.

Gene, İstanbul, İzmir, Muğla, Antalya, Adana, Mersin hattındaki bu denizlerle ilgili hem yetiştiricilik hem avcılık anlamında önemli merkezler var. Bunlarla ilgili veya bunların dışında teklifleriniz varsa... Çeşitli teklifler de geldi. İç sularla ilgili de gene Kayseri ve Van’la ilgili teklifler var. Bunlar da iç sulardaki işte, yavru balık üretiminden, Van’daki inci kefalı gibi türlerin ve onunla ilgili yapılan işlerin yerinde görülmesiyle ilgili talepler var, bunlarla ilgili de görüşlerinizi beyan ederseniz.

Birer hafta aralıkla saha ziyaretlerini yapmak veya iki hafta içeride yani Mecliste, bir hafta sahada olmak belki daha makul olabilir milletvekillerimizin Meclis çalışmalarını inkıtaya uğratmamak için. Tabii, bunların hangi günler yapılacağıyla ilgili teklifleriniz de bizim için önemli, birlikte karar vermemiz gerekir. Belki bazı çalışmaları hafta içi yapmamız lazım ama bazılarını hafta içi, hafta sonu

karma şekilde yapabiliriz. Görüşeceğimiz taraflar var ama neticede balıkçılık sektörü yerine göre 7/24 çalışıyor, dolayısıyla hafta sonu da bazı hususları tespit etmemizde bir mahzur yok, bununla ilgili sizin görüşlerinizi de aldıktan sonra bir çalışma yapabiliriz.

Gene, bu kapsamda, belki önümüzdeki hafta burada sunumda da bahsedilen sektör temsilcileri var; SÜR-KOOP'un, DEM-BİR'in ve Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğinin hem avcıları hem üreticileri, bu merkez birlikleri anlamında, başkanlar seviyesinde önümüzdeki hafta davet edebiliriz eğer sizler için de uygunsa. Önümüzdeki hafta perşembe gene saat birde bir araya gelebiliriz. Zannediyorum, perşembe bütün partiler ve vekillerimiz için daha uygun oluyor grup toplantıları olması hasebiyle, Meclis çalışmalarının olduğu salı, çarşamba günleri belki ziyaretçilerin de daha yoğun olması hasebiyle bunları da birlikte hızlıca değerlendirip -veya bir vakit sınırimız yok ama sizlerin de yorulmuş olduğunu değerlendirerek böyle bir hızlıca diyorum- bununla ilgili de bir karar alırsak ona göre süreci tamamlayış olalım.

Buyurun, söz almak isteyen milletvekilimiz varsa bu konuda, söz verebiliriz.

Evet, Sayın Fatma Serap Ekmekeci, buyurun.

FATMA SERAP EKMEKÇİ (Kastamonu) – Sayın Başkanım, bu konuyla ilgili biz hemen İnebolu'da bir toplantı kararı aldık, daha doğrusu sektör temsilcileri ve bu sektörde orada çalışanlar kendileri talep ettiler hemen. Ben de zaten sizlerle toplanmayı istiyordum dedim. Cumartesi günü biz orada toplanacağız, bir ön çalışma yapacağız. Mesela bugün KUZKA aradı beni Kastamonu'dan, dediler ki: “Biz de katılmak istiyoruz, orada bilirkişi gibi olalım istiyoruz.” Bunların hepsini o toplantıdan sonra değerlendirelim, Komisyona iletiriz, hani gerekli görülürse tabii davet de ederiz dedim. Onun için inşallah, perşembe günkü toplantıya daha hazırlıklı ve sunumlarımızla gelmek istiyoruz; bizim için uygun.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyorum.

Bu konu da tabii şöyle: Gittiğimiz illerde, bütün illere uğrayamayacağımız için çevre illerdeki üniversiteleri ve temsilcileri davet etmek istiyoruz. Burada tabii, şöyle bir durumumuz var: Bütün kooperatiflerin başkanlarını tek tek çağırıp dinlememiz çok mümkün değil, gerçekçi de değil. Dolayısıyla onların bölge başkanlarını ve büyük kooperatifler varsa -hani bölge başkanı vardır ama bir de bölgede kooperatif olarak geçmesine rağmen hatırı sayılır büyüklükte bir temsilci vardır- onları hem sizlerin tavsiyesiyle hem de yerelden sorarak tespit edip... Gittiğimiz yerde ortalama dinlenme kapasitesi -şimdi bu toplantıdan da baktığımızda herkes istediği kadar ifade etmek isteyecektir, çok uzarsa bir zaman sınırı koymamız lazım ama- dinlenebilir kişi sayısı ortalama, maksimum 10 gibi. Bunun il müdürlüğü tarafı var, Sahil Güvenlik tarafı var, üniversite tarafı var -varsa aklımıza gelmeyen-yetiştirici ve avcı dışında başka paydaşlar da var dolayısıyla böyle yapmak daha uygun olabilir. Zaten önümüzdeki hafta sizler için de uygunsa buradaki üst birlik temsilcilerini dinlediğimizde, onların ifade edeceği birçok husus onlar marifetiyle zaten bize aktarılmış olacak. Gittiğimizde yerelde çok önemli hususları mutlaka ifade edecekler ama genel anlamında ifade edecekleri hususları zaten üst birlikler bize ifade etmiş olur. Böyle sizler için de uygunsa bir çalışma takvimi belirleyebiliriz. Sizin de dediğiniz gibi, yerelde sizlerin yapacağı toplantılarda -mutlaka sizlere ulaşacaklar çünkü bizlere de ulaşmaya başladılar- onların daveti konusunda da gene önümüzdeki perşembe günü “Şunlar, şunlar buraya çağırılabilir.” dersiniz, hatta toplantıyı beklemenize gerek yok, söyleyeceğiniz hususlar, kayda girmesini istediğiniz dokümanlar varsa onları da gene uzmanlarımıza, bizlere ulaştırırsanız, davetleri de gene o şekilde yaparsanız onları da değerlendirme imkânımız olur. Şöyle ki, örnek olsun diye söylüyorum: Trabzon'da yapacağımız toplantıya Artvin, Rize ve Trabzon'un daha batısındaki bir iki şehrimizin temsilcilerini davet edebiliriz ve oralarda mutlaka saha ziyaretlerimizin de olacağı yerler

vardır, o saha ziyaretimizin olacağı yerlerde de değerlendirebiliriz dolayısıyla onların buraya gelmesine belki hiç gerek olmayabilir. Onlar için de kolaylık çünkü gelme, gitme, zaman, ulaşım, konaklama vesaire, bu tip birçok şeyi de böylece biz onların ayağına giderek temin etmiş oluruz, onların bu tip masraflarına da mâni olmuş oluruz diye düşünüyorum.

Evet, söz talebi Sayın Kılıç'ın.

Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Başkanım, unutmadan, size de ulaşmışlardır, Komisyona, geçtiğimiz Komisyona da ulaşmışlar; Veteriner Hekimler Derneği ve Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyi gelip bilgilendirmede bulunmak istiyorlarmış. Bir önceki Komisyona da ulaşmışlar, şimdi bana da mail atmışlar, hem üzerimde kalsın hem de tutanağa da geçmiş olsun, böyle bir talepleri var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ediyoruz.

Tamam, zaten eğer geçen sefer dinlediysek onlar mutlaka kayıtlarımızda var.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Dinlenmemişler, geçen sefer de başvurmuşlar ama dinlenememişler.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Tamam, dinlenmemişlerse o zaman şöyle: Hani dedik ya bir veya iki hafta Mecliste çalışıp, bir hafta saha ziyareti.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Evet.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Eğer onları sahada dinleyemeyeceksek Meclise davet ederek dinleyebiliriz. Gene hep birlikte karar vereceğimiz husus bu, onda da bir sakınca yok; görüş ifade etmek isteyen herkesi dinlemek istiyoruz, raporda da görüşleri yer alsın istiyoruz ama önceki bir buçuk aylık çalışma da boşa gitsin istemediğimiz için onu da bir zaman anlamında değerlendirelim istiyoruz.

Başka söz almak isteyen milletvekilimiz yoksa önümüzdeki perşembe gene saat 13.00'te toplanalım. Bu zamana kadar biz saha çalışmasıyla ilgili bir çalışma hazırlayalım, sizin önerilerinizi de alalım ve biraz önce söylediğim hususların hepsini birlikte değerlendirip sizlerin de saha çalışmalarında -ki hafta sonu görüşmeleriniz, toplantılarınız olabilir, onları da- hem yazılı olabilir ya da toplantıda bize sözlü ifade edebilirsiniz. Önümüzdeki hafta da SÜR-KOOP'un, DEM-BİR'in ve Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğinin başkanlarını ya da temsilcilerini davet edelim, onları dinleyelim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Söz talebi mi var?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Çok kısa.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Başkanım, özür dilerim, sözünüzü bölmek zorunda kaldım.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Yo, estağfurullah, buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Van'la ilgili, hani, anladığım kadarıyla, bir çalışma programına bakacağız, sonra bir planlama çıkacak.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – İsim noktasında bu anlamda geçmişte çalışma yürüten çok değerli hocalar var ama şu an Van’da değil. Yani aslında Van’dan ayrılışına üzüldüğümüz bir isim, bir profesör şu an Bandırma Üniversitesinde, Mustafa Sarı diye bir hocamız. İnci kefalinin aslında geçmişte yaşam şeyinde ciddi katkısı olan bir hocamızdı. Kendisinin bilgi birikiminden de faydalanmak üzere ismini acaba şimdi mi sizlere paylaştım, yoksa daha sonra mı?

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Şimdi kayıtlara girmiş oldu. Ben bir yandan bakıyorum, zannediyorum, biz onları daha önceki Komisyonunda dinlemiş olabiliriz, şimdi bir daha bakayım. Neresi dediniz? Şu an nerede, hangi üniversitede?

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bandırma Üniversitesinde; geçmişte Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde görev yapıyordu.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, Müsilajda dinlemişiz Hocayı.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Şu an Bandırma Üniversitesinde Denizcilik Fakültesinde.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Tamam.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Eğer yerinde yani sahada bir çalışma yürütülecekse dâhil edilmesi mümkün olabilir mi ya da biz kendisini bilgilendirip hazır edebilir miyiz?

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Olur, biz onu...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Bu anlamda söylüyorum çünkü bilgi birikimi muazzamdır, katkı almak gerekiyor diye düşünüyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Hocamızı Müsilaj Komisyonunda dinlemişiz, şimdi uzmanlarımız söyledi. Müsilaj Komisyonunda olunca çünkü isim bana yabancı gelmedi. Gene onu da Van’da olabilir ya da buraya davet ederek olabilir, dinleyelim, olur. Böylece kayda girmiş oldu teklif olarak, biz de notumuzu alalım, davet edilecekler listesinde bu kapsamda değerlendirelim.

Sayın Karadeniz, buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sayın Vekilim, benim de bir önerim olacak. Yani burada tek isimler üzerinden değil... Üniversitedeki hocalarımızın arasında da bazı rekabetler söz konusu.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Her konuda olduğu gibi.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bildiğim için. Kişi olarak değil de buraya çağrılacaksa ya da getirilecekse bir karma yapılması daha uygun çünkü son dönemlerde -bazı hocalarımızın- birinin dediği birini tutmuyor; bilim aslında tek ama maalesef biri “a” derken biri “ğ” diyor. Bunun için genel bir çağırılma olursa daha iyi olur.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Üniversitelerden mi talep edelim? Rektörlüklerden de talep edebiliriz, olabilir, uygun bir...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben aslında hani bunu bilerek söylemedim çünkü zaten çalışma programı belli olduğunda muhakkak dâhil edecektik çünkü ben aslında ön çalışmayı yürüttüm, mesela Bitlis Üniversitesinin Rektörüyle dahi görüşme yaptım bu konuda.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Tamam, çok güzel.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yani bu noktada hatta kendisinden, ilerleyen zamanda Komisyonun bir çalışma yürütmesi hâlinde kendisinin ve konuya hakim bir araştırma görevlisi ya da üniversite hocamızın dâhil edilip edilmeyeceğine dair... Bu noktada da memnuniyetle katkı sunacaklarını

söylediler. Aynı şekilde, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi zaten çalışma yürütüyor. Hani, bilinçli olarak söylemedim çünkü zaten dâhil olurlar onlar yani o anlamda bir sıkıntı yaşamayız. Ben sadece hani, Van’da olmayan bu konuda duayen bir isimden dolayı o ismi...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Olur. Yani o konuda uzmansa zaten başka dinleyecek isim yoktur, uzmanı dinleyeceğiz ama üniversitelerden isim istenmesi prensip itibarıyla rektörlüklerden daha uygun olabilir, rektörlük marifetiyle isteriz isimleri.

Dinlenmesini istediğiniz isimleri veya üniversiteleri -uzman arkadaşımız tekrar hatırlattı- yazılı olarak da söyleyebilirsiniz, sunabilirsiniz, onları da gene hep birlikte değerlendiririz şunlar, şunlar var diye çünkü çok fazla isim olması hâlinde belki bizim arada bir seçme, eleme yapmamız gerekebilir. Hepsini birbirinden kıymetli ama bir konuyla ilgili veya bir bölgeden, yan yana 3 şehirden 3 hoca çağırmak yerine onların da belki kendi aralarında üstünde ittifak edebilecekleri bir isim çağrılabilir. Bunu inci kefali dışında söylüyorum yani Van’ın özelinin dışında söylüyorum. Onu gene biz değerlendirelim ama tabii ki vaktimiz varsa herkesi dinlemek Komisyonumuzun temel prensibi.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben o zaman daha sonra size böyle birkaç isim...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Olur, olur; tabii, tabii. Zaten yazılı evrakı aldık, o da kayda girdi, onları yazılı da verebilirsiniz, iyi olur.

Teşekkür ediyoruz.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Başkanım, son bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Bir önceki çalışmanıza biz tutanaklardan bakalım, rapor olmasa da derli toplu bir şey var mı?

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Özeti hazırlıyor arkadaşlar. Şöyle...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Bize ulaşırsa çok daha...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Herhâlde bütün kayıtları istemezsiniz çünkü orada...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Yok, hayır, en azından bir özet; kimleri dinlediniz en azından?

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Özet, özet...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Özet olur. Zaten bir liste var, onları bana da verdiler, tam liste değil ama çıkarıyorlar, çalışıyorlar. Onu tamamlasınlar, “Şunlar, şunlar, şunlar dinlendi, genel olarak ifade edilen hususlar şunlar.” diye. Özelde “Şu neyi ifade etti?” diyorsanız onu da ayrıca tabii ki şey yaparız.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Yok, yok, onu ben tutanaktan bulurum ama böyle bir derli toplu olursa kolaylaştırıcı olur.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Muhtemelen orada da iş neticelendirilip belli olmuştur yani öneriler netleşmiş de olabilir.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Evet çünkü aklın yolu bir yani.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Yani onun için, işte, o bir buçuk aylık süreci tekrar yaşamamak daha makul. Yapamadığımız kısım saha çalışmasıydı, biraz daha saha çalışması ağırlıklı gidersek daha uygun olabilir. Ama bunu özet hâlinde ulaştıracağız, zaten tutanaklarda da mevcut.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Biz şimdi balığı konuşuyoruz ya... Ama esas, ana sorun marinalarla ilgili. Marinalarla ilgili, bakın, şu anda cari bir durum var, söyleyeyim...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Balıkçı barınakları.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Tabii, tabii.

Bizim Trabzon Darıca’da marina var, marinanın hiçbir kaydı yok, yıllardır esnaf orada perişan; su yok, elektrik yok, hiçbir tesis yapılamamış, ilkel bir ortamda tekneler bağlanmış. Tabii, ondan sonra Ulaştırma Bakanlığına müracaat etmişler “Buraya bir nüfus kâğıdı çıkarılsın.” diye. Onlar da bir plan hazırlığı yapmışlar, Çevre Şehirciliğe göndermişler. Yıllar yılı daha o plan onaylanmadığı için Bakanlığa gelmedi, gelmediği için, Bakanlık ne yapacaksa orada, planda neler planlanmışsa yapılamıyor, ne kadar zaman, ne kadar zaman, nereye kadar? Tıkanan yerler var, ağızları dolmuş, açılmıyor. Hatta gittim kendi gözümle gördüm, Mudanya’da bir yer var... Balıkesir’de çağırdılar beni, şu anda spesifik olarak... Balıkesir’den arkadaş var mı burada?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Mudanya Bursa’da değil mi ya?

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Mudanya Bursa’nın.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Bandırma, Bandırma.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Şey, pardon, Bandırma’nın orada, yakınında. Yeni de yapılmış, devasa bir şey Balıkçı barınağı. Yeni yapılmış dedim, belki on senelik falan. Tamamen tıkanmış ağızı, içeridekiler dışarı çıkamıyor, dışarıdakiler içeri giremiyor.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – O kadar tıkanmış.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Ben size resimlerini bulup göndereceğim, herkese göndereceğim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Mühendislik hataları var.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Ya, çok mühendislik hataları var.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) – Bizim Zonguldak’ta...

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Ama sonuçta bu tekneler bir yere yavaşamayacaksa, ihtiyaçlarını karşılayamazsa, altı ay denizde altı ay karada, o insanlar işlerini göremezlerse nasıl olacak? Biz şimdi, Tarım ve Orman Bakanlığındaki Genel Müdür arkadaşımızı dinledik. Benim Komisyona tavsiyem, Ulaştırma ve Denizcilik, Altyapı Bakanlığı “denizcilik” kalktı, orada yok tabii şimdi, Altyapı Bakanlığının ilgili genel müdürlüğünün de Komisyona gelip buralarla ilgili ne yapıyorlar, nasıl ediyorlar, izin süreçleri nasıl oluyor, balıkçıya bunlar nasıl devrediliyor, neler yaşıyorlar, onların da... Çünkü ev bu, ev. Ev yokken biz barınmadan bahsediyoruz, mümkün değil, önce evi bir şey yapalım yani...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Bu konuda eğer mutabıksak, Su Ürünleri Genel Müdürlüğünü dinledik, onlar TÜBİTAK’tan ve kendi kurumlarında bir rapordan bahsettiler dolayısıyla onları sunmak üzere hem onları -daha sonra, önümüzdeki haftadan sonra, saha ziyareti sonrasında- ama onlardan önce Ulaştırma Bakanlığını dinleyebiliriz, balıkçı barınaklarıyla ilgili.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Çok isabetli olur.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Çevre Bakanlığını da dinleyebiliriz.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Tabii, tabii, bir de Çevre Bakanlığı.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – O zaman onları da bir sonraki şeyde, önümüzdeki hafta dinleyeceğiz ama...

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Ya üç ayaklı bir şey, üç bakanlığı direkt ilgilendiren bir konu, bunu hepimiz biliyoruz yani.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Birini dinlemiş olduk, diğer 2’sini de hatta aynı gün davet edebiliriz zannediyorum, çok spesifik bir konu olduğu için balıkçı barınakları konusu. Onların mevcut düzenlemeleri, izinleri, daha iyi olması için varsa teklifleri şeklinde onlara böyle çok spesifik, çok nokta atışı, özel bir konu olarak söyleyip... Tabii, bu konuyla ilgili, su ürünleriyle balıkçılıkla ilgili ifade edecekleri diğer şeyler varsa onları da etsinler, ayrı ama biz sunum için davet etmiş olalım o zaman bir sonrakine. Onu da planlıyoruz.

Herkes de yoruldu, bekleyenler de var, ziyaretçiler de var. Dolayısıyla haftaya perşembe saat 13.00’te görüşmek üzere toplantıyı kapatıyorum.

Teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 16.30

